REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner. Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf.. Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 44.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare, târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 241.—Anul LXXI. Brașov, Vineri 31 Octomvrie (13 Noemvrie) 1908.

Din parlamentul ungar.

— Miercuri în 11 Nov. n. 1908.

(Ședința din 11 Nov. — Andrassy își presintă proiectul reformei electorale. — Schița proiectului Andrassyan.)

După ce în comedia vieții parlamentare a țării noastre s'a încheiat de curând actul bine jucat, mai ales de Unguri, al delegațiunilor, din nou s'a început cel al parlamentului. Azi a fost întâia scenă, și trebue să mărturisim, a fost o scenă grea pentru actorii principali. Căci a fost vorba să dovedească înaintea publicului de milioane că ceea ce este mincinos. nedrept și nepotrivit cu spiritul timpului, este necesar și este unica mântuire pentru un sistem ce nu se mai poate susținea.

Astfel actorul Andrassy, deși a umblat prin străinătate, și a cerut sfat dela cei mai rafinați in arta prefăcătoriei, rolul i-a fost foarte sărăcăcios, fiind-că i-a fost slab și mincinos cuprinsul.

Dar cum să poate, că mulțimea de bărbați din jurul fotoliului roșu aplaudau uneori chiar sgomotos jocul cu cuvintele al lui Andrassy. Ei, aceștia sunt și ei acționari la acelaș teatru, sunt interesați, ca teatrul acesta să rămână așa cum este, un cuib de sinecuriști!

Numai colea la băncile din mijloc (ale naționaliștilor) în fund, se văd câțiva bărbați, cari ascultă cu dispreț pe buze cuvintele mincinoase ale Contelui Negru, și din întreruperile lor, cari sunt urmărite cu asprime de veninosul președinte al dietei, țișnește puterea ce nu se mai poate înăbuși a spiritului timpului. El afla răsunet în cutare sau cutare grup de bărbați, cari mai țin la cinstea cuvântului dat înaintea alegătorilor, ori la puterea neînfrântă a ideilor democratice.

Iată decursul ședinței de azi:

De față aproape toți deputații naționaliști, dintre miniștri lipsește unul. Și deputații din celelalte partide sunt de față în număr escepțional de mare.

După zece oare președintele Justh deschide ședința.

După înșirarea actelor presidiale, ministrul Jekelfalusy înaintează ceva proiect. Apoi președintele anunță, că d-l ministru de interne are de prezentat un proiect de lege.

Când s'a ridicat figura subțire nesimpatică a ministrului, din sânul naționaliștilor se aude o voce, care strigă:

— *Ce-i cu cuvântul de onoare?*

Mamelucii ministrului săriră ca mușcați de șarpe și se auzia urlete de: Ce porc a zis aceste cuvinte? Afară cu el? La ordine! Andrássy stătea palid în mijlocul tumultului, iar președintele în zadar suna clopoțelul într'o dungă.

Halász Lajos: Trebue gâtuit acel porc murdar și nemernic!

Președintele îl provoacă pe cel care a zis vorbele dela 'nceput să se anunțe. Milan *Ivanca* (slovac) se ridică și declară că dânsul le-a rostit. Președintele îl cheamă la ordine, iar Ungurii erump din nou în sbierături. *Sümegi:* Om de nimica! Trădător de patrie!

Intr'un târziu și-a început *Andrássy* vorbirea

Spune că e dator să deie câteva explicări, fiind vorba de un proiect atât de însemnat

Spune, că numai interesul de stat este îndreptățit și față cu acesta trebue să tacă ori ce drept individual

Farkasházy (partidul stâng). Acesta-i punctul de vedere independist? Oare Kossuth Lajos încă așa zicea?

Andrassy: Noi stăpânim această țară numai câteva momente icuite între două vecinicii. Trebue să ne gândim și la viitor.

Idea fundamentală e, ca toate naționalitățile, toate rassele, toate confesiunile să fie reprezentate în parlament.

St. Pop: Dar proiectul eschide posibilitatea asta!

Andrassy: Conducerea însă nu-i ertat să se depună în mânile demagogilor.

Farkasházy: Asta le sună independiștilor.

Andrassy: Tot omul trebue să steie în serviciul națiunii maghiare politice unitare.

O voce naționalistă: Vorbește în numele celor cu mii de jugăre!

Andrassy: Nu ne-am obligat față de nimenea să dăm drept de vot egal și secret, ci numai că vom face cel puțin 2 milioane și 600,000 de alegatori, cât a plănuit guvernul dinainte de noi. Asta o și facem.

(Intreruperi din partea naționaliștilor.)

Andrassy: Nu ne jucăm cu cele mai scumpe comori ale noastre. Spune, că situația politică a țării l'a silit să-și i-a refugiul la pluralitate, dar a făcut'o democratic, căci nu eschide nici pe cel mai sărac dela votare.

(Mare zgomot în toate părțile La naționalisti strigă cineva: drept de vot, nu drept de alegere ați dat!)

Andrassy: Nu înțeleg, cum de naționaliștii, cari în fața Europei se fălesc, că sunt elemente culte, acum deodată susțin, că dispoziția, că alegătorul să știe scrie și ceti se îndreptează împotriva lor. (Intreruperi vehemente la naționaliști)

Vorbind despre modul votării, ministrul spune că e de părerea, că drepturile trebue exercitate pe față. Votarea pe față e tradițională în Ungaria. Dacă însă s'ar vedea mai târziu că puterea guvernului ar fi prea mare, s'ar putea introduce votarea secretă.

Cere să fie exmisă o comisie specială de 31 de inși pentru desbaterea proiectului său.

Când a terminat ministrul, cineva din galeria stângă a împrăștiat o mare mulțime de foi volante de cuprinsul următor:

»Regele, parlamentul și guvernul cu vorbe sărbătorești i-au promis poporului votul universal, egal și secret. Regele și-a uitat deja, guvernul și-a călcat cuvântul, acum și parlamentul cere cuvânt de felul celui regal și întreabă poporul, dacă primește votul plural și deschis".

La ordinul președintelui, socialiștii de pe galerii sunt dați afară. După acest incident dieta hotărește a trimite pe dep. socialist *Veltő în fața comisiunei de imunitate*, fiindcă a întrerupt necontenit pe ministrul Andrassy. *Dieta decide apoi, ca proiectul electoral să fie predat spre studiare unei comisiuni de 31 membrii.* Dep. socialist *Mezöffi* propune ca proiectul să fie transpus secțiunilor și constată că Andrassy a pângărit prin proiectul său sfințenia cuvântului regal. Mezöfi e chemat la ordine. Ministrul *Wekerle* se intrepune pentru proiect. Comisiunea de 31 se va alege în ședința proximă.

Wekerle: prezintă proiectul de lege pentru încorporarea Bosniei și Herțegovinei.

Hoitsy: prezintă raportul comisiei financiare asupra proiectului de budget pe 1909.

Mai vorbesc câțiva oratori, apoi se fixează ordinea de zi pentru șed. de mâne, precum urmează: proiectele de cheque-uri, de provedere cu apă și proiectul de emigrare.

Coresp.

„Proiect de lege pentru alegerea deputaților dietali".

Eată dispozițiunile de căpetenie ale proiectului de reformă prezentat de ministrul de interne:

Drept de alegător are fiecare cetățean ungar, care a împlinit 24 ani și s'a stabilit de un an într'o comună. Alegătorii, cari nu știu scrie și ceti, aleg indirect, adecă câte 10 analfabeți aleg un elector, care apoi are dreptul să-și dea votul la alegerile de deputat. Prin noul proiect numărul alegătorilor se urcă dela 1 milion la $2^1/_2$ milioane.

Din causa estinderii neobicinuite a dreptului de vot și pentru a asigura preponderanța claselor culte, se introduce *votul plural*, însă astfel — zice Andrassy — ca să nu aibă un caracter »antidemocratic«. (Vorbă să fie! Nota cul.) Două voturi pot avea toți acei, cari au împlinit 32 ani, au corăspuns îndatoririlor militare și au cel puțin trei copii. Tot două voturi au muncitorii, cari au stat 5 ani în serviciu la acelaș fabricant sau stăpân. Ministrul crede, că vre-o 30,000 muncitori vor căpăta astfel două voturi. Tot două voturi au acei, cari au absolvat 4 clase medii și plătesc o dare directă anuală de 20 cor., mai departe acel stăpân sau măestru, care se folosește la lucrul său de un muncitor.

Trei voturi au acei alegători, cari au absolvat o școală medie, sau cari plătesc 100 cor. dare directă anuală. Datele statistice, spune Andrassy, dovedesc că voturile muncitorilor s'au *încincit* față de numărul actual, deoarece voturile muncitorilor fac 36 la sută din totalitatea alegătorilor, iar sistemul plural nu eschide pe nimeni dela vot, însă aduce cu sine, ca întreaga politică să nu încapă pe mâna acelora (adecă a poporului!), cari n'ar fi în stare (!) s'o folosească în interesul public, ci să hotărască straturile inteligente ale poporației.

Noul proiect dispune, ca *votarea să fie publică*, de oarece votarea nu trebue să se sustragă controlei (?!) și fiindcă votul secret nu apără contra »terorismului agitatorilor«, cari în totdeauna vor găsi mijloace, să facă presiune în butul votului secret.

Andrassy a mai spus, că *proiectul votului plural va întra în vigoare deodată cu proiectul privitor la împărtirea nouelor cercuri electorale*, care va fi în curând presentat dietei.

Deputat poate fi ales fie-care alegător, care știe scrie si ceti și care posede limba maghiară. Nu pot fi aleși deputați acei, cari nu sunt cetățeni ungari, și cari din poftă de câștig au comis un delict, în urma căruia au fost osândiți la o pedeapsă mai mare decât 3 ani închisoare. Cei, cari au fost pedepsiți pentru alte delicte, sau pentru delicte săvârșite din poftă de câștig sau cei cari *au fost condamnați la închisoare pentru delicte îndreptate contra statului, nu pot fi aleși deputați în timp de 10 ani.*

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Amintiri din copilărie

de *V. G. Borgovanu.*

— Urmare. —

III.

Prin Septemvrie 1867 mă întorsei la Năsăud, și reluând studiile gimnaziale din clasa IV, le-am continuat până la maturitate. Am fost ajutat cu un mic stipendiu de mitropolitul Vancea și cu ceea ce câștigam ca meditator la familia Göstl. iar în clasa VIII mi s'a fost dat un stipendiu din fundațiunea Ramonțiană (Blaj). Regretatul *Alesandru Bohățel.* în calitate de căpitan suprem, *Ioan Florian* ca prezident de tribunal, apoi advocatul *Ioachim Mureșianu*, (cel mai capabil bărbat dar nu și cel mai harnic), vice-căpitanul *Florian Porcius*, renumitul botanist, și vicarul *Moisil* prin viața și ascendentul lor asupra tuturor dădeau întregii vieți sociale pilde frumoase de muncă, de purtare exemplară, în fine de o viață vrednică românească. Profesorii din Năsăud, nu puteau să nu fie influințați în bine, de fruntașii menționați. — Și, cu adevărați profesori ca Ioan Papiu, Octavian Barițiu. Maxim Pop, Vasile Dumbrava, mai târzior: Constantin Moisil și Ioan Marcian (mort ca director la liceul din Botoșani) și pe deasupra tuturor *Dr. Ioan M. Lazăr* ca director, rar se mai vezi! Acești bărbați erau pentru noi școlarii tot atâtea modele de o distinsă viață și activitate.

Dar o scurtă caracterizare a profesorilor mei gimnaziali o cred aci la locul său.

(†) *Iuon Papiu* nu era altul, decât Iuonul popii Mafteiu din Uitalau. Dânsul isprăvind teologia la Universitatea din Viena, fu numit profesor la gimnaziul din Năsăud.. El ne învăța l. română și greacă. Dintre toți profesorii de acolo, Papiu singur stăpânia, perfect, în vorbire și scriere, limbile germană, latină și maghiară, pe lângă română, în care scrisese și câteva cărți, apoi pricepea bine italienește și franțuzește. Papiu era și bun poet și distins scriitor bisericesc.. Ca profesor era migălos; învățământul lui era *intensiv* și nu atâta estensiv. El ținea la principiul didactic: »*Non multa sed multum*«.. Era închis și sgârcit la vorbă: nu l'am văzut nici odată zimbind în clasă. De aceea, noi elevii (nici chiar eu, care aveam mult să-i mulțumesc) nu'l iubiam; dar îl respectam și ne temeam de el. Prin scrierile sale bisericești, prin hărnicia și prin corectitatea sa ajunsese, cu 6 ani înainte de moarte († 1904), preposit capitular în Gherla.

(†) *Maxim Pop* ne învăța istoria. Și dânsul era absolvent de teologie de la Viena. Maxim — cum îi ziceam noi, era *cartea noastră vie*; la istorie nu aveam nici un manual, dar nici nu aveam trebuință de el. Metoda lui M. P. era *adevărat pedagogică*.. Cât ce intra în clasă, și el era foarte esact, întreba lecția, făcea cu noi aplicații potrivite, apoi scoborându-se de pe catedră în fața noastră, lângă banca noastră intâia, ne expunea liber și frumos, lecția cea nouă. Unul din noi, lua notițe iar ceilalți ascultam. După ce termina el, reproduceam de obiceiu eu sau Cristea (care era al 2-lea) materia expusă. Și examenul de maturitate la istorie l'am făcut după acele note... Dar Maxim Pop era prea pretențios, prea ambițios și invidios. Nu trăia bine cu ceilalți profesori, și pe noi școlarii ne trata prea de sus, rar puteam să-l satisfacem. Eu singur cred că-i eram mai simpatic dintre colegii mei, fiindcă o lecție, după o sărbătoare, numai eu i-am știut'o, după placul lui. Nici pe M. P. nu-'l iubeam.

(†) *Octav. Bariț* (frate cu George B.) ne învăța ungurește cât se putea întrun orășel ca Năsăudul, unde nu era pe atunci nici un picior de Ungur. Bariț era un profesor practic de un temperament vioiu dar bun la inimă; eu îl iubiam mult și dânsul avea considerație de mine, fiindcă eram foarte silitor la l. magiară; îi știam gramatica lui pe rost; el era iubit de mulți școlari.

(†) *V. Dumbrava* ne învăța l. latină din cl. IV până în în cl. VIII avându-l și profesor (dirigent) începând dintr'a V. până la maturitate. Dumbrava era un om de bine, în înțelesul adevărat al cuvântului. Ca profesor era escelent, pururea senin, mai mult zimbitor. Când întra în clasă, »*se umplea casa*« — după vorba românească. O atmosferă pașnică, dulce par'că ne înconjura. Și când începea să ne spună »*minunile*« *minciunile mitologice*, împreunate cu lectura clasicilor latini, să fi mai avut două urechi de ascultat.. Era un povestitor fără păreche. Cu dânsul am învățat *mult* latinește. Intre colegii mei germani, unguri slovaci croați și ruteni studenți în teologie la Universitatea din Viena, (unde la facultatea de teologie se făceau unele cursuri în l. latină) eu vorbiam mai bine latinește.

Dumbrava, în cei 4 ani cât mi a fost profesor dirigent, nu-mi aduc aminte să ne fi pedepsit vreodată, din propria lui

Cercurile electorale se vor împărţi în *cercuri de votare*, care se vor fixa astfel, ca fie-care oraş, comună mare şi notariat cercual să formeze un cerc de votare în care, pe cât e posibil, să nu fie mai mulţi de 1000 alegători. Preşedinţii electorali şi membrii comisiunilor de scrutiniu trebue să ştie ungureşte. Recomandarea unui candidat de deputat trebue să fie iscălită de cel puţini 100 alegători.

Aceste sunt în liniamente generale dispoziţiunile fătului ministrului Andrassy, în contra căruia au protestat în săptămânile din urmă milioane de alegători — însă zadarnic...

Intrunirea naţionalistă.

Craiova, 26 Oct. s. v. 1908.

Astăzi dela 2—5 oare p. m. s'a ţinut aci o mare întrunire naţionalistă în sala teatrului naţional. Din câte meetinguri şi întruniri politice am avut prilejul să văd, aceasta a fost cea mai impunătoare prin faptul că a fost convocată de conducătorii locali ai tuturor grupărilor politice, şi s'au grăbit a lua parte, fără deosebire de coloare politică, tot ce societatea craioveană are mai distins: actuali şi foşti senatori şi deputaţi, medici, profesori, advocaţi, negustori, meseriaşi. O frumoasă coroană de doamne şi domnişoare umpleau lojile şi benoarele.

La propunerea d-lui advocat I. Mitescu, adunarea proclamă ca president al ei pe d. P. *Chiţu*, presidentul ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor. D. Chiţu, ocupând scaunul presidial, deschide adunarea arătând scopul şi trebuinţa unor asemeni întruniri în împrejurările de faţă, când schimbările ce se fac şi fierberea ce există în peninsula balcanică, în jurul nostru, pot aduce evenimente mari, cari ne vor privi şi pe noi, şi ar fi o ruşine şi o mare nenorocire pentru noi, ca ele să ne găsească nepregătiţi. Pentru aceea trebue să ne adunăm, să ne consfătuim, şi, comunicându-ne ideile despre drepturile, aspiraţiunile şi trebuinţele noastre, să deşteptăm conştiinţa naţională a poporului şi să formăm un curent al opiniunii publice, care să impună guvernului, ori de ce coloare politică, linia lui de procedere în politica externă.

D. *N. G. Popp*, senator şi mare comerciant, luând cel dintâi cuvântul, arată nedreptatea şi umilirea ce face guvernul austro-ungar celorlalte naţionalităţi, şi în special Românilor, prin reforma legii electorale şi prin legea instrucţiunii. Relevează apoi nedreptatea ce Austro-Ungaria o face şi Românilor din regatul român prin piedecile ce pune comerciului şi industriei noastre, şi prin tendinţa de a dispune de drepturile României, în cestiunea Dunării, fără măcar s'o întrebe.

D. Iuniu *Tălpeanu*, membru al partidului conservator junimist, accentuiază şi mai mult interesul şi solidaritatea firească a Românilor din regat cu fraţii lor din jurul regatului. Reaminteşte cuvintele rămase neuitate ale lui Ioan Brătianu, pronunţate pe când era ministru, într'o împrejurare analoagă cu cele de astăzi în Austro-Ungaria: »Când sora mea e măritată eu n'am dreptul de a mă amesteca în afacerile casei cumnatului meu. — Când însă acest cumnat ridică cuţitul, ca să înjunghie pe sora mea, dacă eu aşi rămânea nepăsător, aşi fi un criminal«. Cere guvernului, ca în relaţiunile politice cu statele vecine, să ţină seamă de primejdia, ce ameninţă existenţa naţională a Românilor din aceste state.

D. Iancu *Oteteşanu*, un alt membru al partidului conservator junimist, venit din Bucureşti înadins pentru această întrunire, îşi exprimă mulţămirea sufletească, că vede aci pe fruntaşii partidelor politice, ceea ce n'a văzut în meetingurile din capitală. Vorbeşte de atitudinea ce trebue s'o avem faţă cu mişcările politice din jurul nostru şi găseşte nimerit prilejul de a propune, să se formeze un comitet pentru ridicarea unei statui a lui Mihai Viteazul în Craiova, oraşul natal al marelui erou. Este firesc şi necesar, ca prima statuă, care se va ridica în Craiova unde nu este astăzi nici una, să fie a celui mai mare din Românii, cari au văzut aci lumina.

D. Iulian *Vrăbiescu*, mare proprietar, fost prefect şi actual deputat al partidului liberal, cu un avânt entusiast şi cu o rară putere de elocvenţă, lămureşte *cestiunea Dunării*, expune prin câteva exemple primejdiile cari ne ameninţă din partea Austro-Ungariei, arată ingratitudinea acesteia faţă cu România şi cu Românii de sub sceptrul austro-ungar. Aminteşte prigonirile, pe cari le sufer Românii din Ungaria nu numai ziariştii şi oamenii politici, dar până şi femeile naţionaliste. Distinsul orator termină, arătând trebuinţa de a cere guvernului român, ori care ar fi el, să schimbe linia de conduită de până acum în politica internaţională.

D. N. P. *Romanescu*, un alt membru marcant al partidului liberal, mare proprietar, fost primar al Craiovei şi actual deputat, fiind timpul înaintat, spune, că a luat cuvântul numai pentru a face o simplă declaraţiune. După aceste întruniri provinciale, zice dânsul, se va convoca în curând adunarea cea mare a naţiunii, şi atunci, alesul ţării va cere guvernului sama de atitudinea ce are şi ar trebui s'o aibă în politica externă faţă cu cele ce se petrec în jurul nostru şi în special la Românii de peste Carpaţi.

Mai vorbesc domnii *Dioghenide*, ziarist şi membru al partidului conservator-democrat, N. *Popilian*, şi Marin *Meţulescu*, profesor al liceului. Dânşii arată vechea tradiţiune a statului român, însemnătatea şi rolul ce l'a avut în trecut ca santinelă a civilizaţiunii în contra barbariei, şi în acelaşi timp rolul ce-i este indicat în viitor prin posiţiunea sa geografică, prin originea şi calitatea de rassă a poporului român. Oratorii aduc felurite exemple din istorie despre ingratitudinea şi vicleniile Austriei faţă cu Românii, şi despre nedreptăţile ce li-s'au făcut în toate relaţiunile ce le au avut cu dânsa începând dela Mihaiu Viteazul, aliatul Austriei, ucis de ea vicleneşte prin mâna lui Basta.

Toate discursurile au fost ascultate cu o sărbătorească luare aminte şi întâmpinate cu căldură şi entusiaste aplause. Corul elevilor şcoalei normale de învăţători, de sub direcţiunea d-lui Aurel Mircea a cântat imnul naţional »Deşteaptă-te Române«. La urmă presidentul adunării ceteşte o moţiune, care resumă cuprinsul discursurilor ţinute şi care este votată de adunare prin aclamaţiune.

La 5 oare p. m. adunarea se încheie şi publicul se împrăştie în linişte.

Poate că poporul de rând, mai ales o ceată de tineri, să fi făcut oare-cari manifestaţiuni în faţa consulatului austro-ungar, dacă poliţia n'ar fi luat din vreme măsurile necesare.

Corespondentul.

Cronici bucureştene.

Bucureşti, 29 Oct. 1908.

Mişcarea intelectuală în genere, dar în special cea literară se poate spune că a luat un nou şi frumos avânt.

Biblioteca pentru toţi, care a trecut peste 300 de numere, se vede că nu e îndestulătoare şi nu satisface îndestul publicul, care voeşte tot mai mult. Două asemenea biblioteci s'au mai înfiinţat în acelaşi timp de cele două mai mari case de editură din Bucureşti. Ceea-ce e sigur, e că aceste biblioteci au viaţă; fiindcă ele se întemeiază pe lângă capital îndestulător, pe o îngrijită conducere şi alegere şi într'o parte şi în alta — şi la Minerva şi la Socec.

In programul de lucru al celei din urmă e o frumoasă împărţire. Se urmăreşte a se populariza ştiinţa, a se da literatură pentru diferite categorii de cetitori, literatura noastră veche, bună, literatura de azi şi traduceri din literaturile străine întotdeauna din original.

In abia două săptămâni au eşit 16 numere din *Biblioteca românească* a casei Socec, cu literatură românească mai veche (Alexandri, Eminescu) şi cu literatură contimporană — şi cam tot atâtea numere din biblioteca Minerva.

*

Reviste de ştiinţă, de ştiinţă popularizată, s'au încercat de multe ori şi în Bucureşti şi în provincie, dar nu s'a putut menţine decât *Natura*, care e şi îngrijit redactată de oameni competenţi şi suficient citită.

Apoi cunoscuta revistă de odinioară a d-lui Rădulescu-Motru, *Noua Revistă Română* a reapărut, ocupându-se, ca şi în trecut, de probleme politice, economice, sociale sau ştiinţifice.

Note politice — a d-lui Streitman în Bucureşti — şi *Opinii* — a d-lui Ionescu Quintus în Ploeşti sunt reviste de pură politică. Cea din urmă face şi puţină literatură de traduceri îndeosebi, şi apare la Ploeşti E scrisă în spiritul politic al tinerilor liberali — şi poate mai înaintat, luptând, îndeosebi, pentru grabnica schimbare a sistemului electoral de azi şi înlocuirea lui cu *votul obştesc*.

Notele politice par a avea acelaş program ca şi *Opiniile* din Ploeşti, atât numai că par a avea altă vervă, o mai adâncă şi mai subtilă interpretare a lucrurilor — şi în special un mai nemilos dar şi distins tratament pentru toate păcatele din politica noastră.

*

Dumineca trecută s'a deschis în şcoala primară *Petrache Poenaru* din strada Stirbei-Vodă o şcoală de croitorie a Ministerului de Instrucţiune publică.

Ea are menirea de a forma în această branşă meseriaşi buni şi pricepuţi, cari să poată fi cel puţin la înălţimea evreilor, cari par'că urmăresc să acapareze această meserie ca şi la Iaşi, unde de curând, prin propaganda d-lui Cuza şi a prietenilor săi, s'a înfiinţat o asemenea şcoală.

M.

Sinodul electoral dela biserica Sf. Nicolae din Braşov.

Dela un parohian al bisericei Sf. Nicolae primim următorul raport:

Ca în tot locul, aşa şi în biserica Sf. Nicolae din Braşov, Dumineca în 26 l. c. s'a ţinut sinod pentru *alegerea unui deputat mirean în congresul naţional bisericesc*. Sinodul l'a deschis protopopul Vasile Voina, enunţând de candidaţi pe d-nii A. Vlaicu şi Dr. N. Vecerdea. Purcezând la alegerea biroului, d-l protopop foarte enervat, ceteşte o listă, pe care ca preşedinte al sinodului figurează prof. N. Sulică, ca bărbaţi de încredere d-nii G. Navrea şi I. Popescu, iar ca notar d-l P. Muntean, tot oameni cari nu dau cu lunile pe la biserică. Prof. Dr. C. Lacea cere cuvânt pentru a propune alte persoane în birou, dar e împiedecat de răcnete *»afară!« »uşa!«, »jos cu găganii!«* cari păreau, că nu mai voesc să înceteze.

După câteva minute abia se mai potolesc strigătele şi d-l Lacea propune de preşedinte al sinodului pe d-l Chir Dima, de bărbaţi de încredere pe epitropii bisericii Andrei Lupan şi Dumitru Lupan, iar de notar pe d-l prof. I. Pricu. Răcnetele devin şi mai sgomotoase, iar protopopul *în mod volnic*, fără a pune cele două propuneri conform regulamentului la vot, invită pe d-l Sulică a lua prezidiul. »Aceasta este o volnicie!« strigară mai mulţi, dar protopopul nu voia să dea nimărui cuvânt. Tremurând ca varga şi jucându-i ochelarii pe nas, d. Sulică ocupă prezidiul, fără a-şi da seamă de volnicia săvârşită şi începe să strige numele alegătorilor. Purtarea dânsului a revoltat pe toţi oamenii de bine. Intre altele a ameninţat pe părintele Dr. V. Saftu, că-l va scoate cu poliţia din biserică, pentru că acesta discuta cu oameni de ai săi. Ce să-i faci? Aşa era marşruta şi d-l Sulică trebuia să se ţină de ea. In jurul mesei se postaseră alegătorii d-lui Vlaicu, iar d-l Sulică silea pe alegători să-şi facă loc printre falanga aceasta să se prezinte înaintea Măriei Sale şi nu primia votul nici unui votant, chiar dacă l'ar fi văzut peste capetele celorlalţi. Votul unui om bătrân stimat de toată lumea, postat imediat la spatele său, n'a voit să-l primească, deşi îl auzise bine şi l'a cunoscut şi mai bine şi l'a silit să se prezinte înaintea sa. Aici a intrebat mai întâi pe bărbaţii de încredere: »Asta e« ? şi numai după ce aceştia au recunoscut identitatea, a poruncit d-l Sulică să i-se introducă votul în protocol. E de prisos să mai spun, că respectivul domn vota pentru d-l Dr. N. Vecerdea. Strigătele murdare: »afară!«, »uşa!«, »jos găganii!« şi »ho!« însoţiau pe acela, care îndrăznia să voteze pentru D-l Dr. N. Vecerdea, chiar fruntaş din Şchei să fi fost. Astfel au fost huiduiţi pe rând toţi profesorii şi învăţătorii şi aceasta s'a întâmplat într'un sinod prezidat de un *profesor* băştinaş-coleg, care, dacă şi a fost lipsit de cel mai elementar simţ colegial, ar fi trebuit măcar să ia în apărare instituţiunile culturale, în a căror serviciu stau cei huiduiţi, căci prin huiduirea directorilor şcolari, a profesorilor şi a învăţătorilor în faţa elevilor şi a massei poporului, au fost huiduite şi batjocorite însaşi şcoalele. *Profesorul Sulică însă n'a găsit măcar o singură dată un cuvânt de îndrumare la ordine la adresa huiditorilor.* Terorizarea, la care erau expuşi votanţii, au făcut pe mulţi să părăsească biserica fără de a mai v[...]

---

pornire. Şi când ne publica vre-un concius disciplinar al conferenţelor profesorale, o făcea totdeauna penibil impresionat zicând: *»Mă miră că la alţi colegi nu vă purtaţi tot ca la mine*; dar ce să vă fac', este hotărârea conferenţei !« Dumbrava era şi un bărbat de salon, distins. Cum era svelt şi frumos, era favoritul şi curtezanul damelor... In general memoria nu-'mi reaminteşte decât imagini *plăcute* de acest profesor; fiinţa lui vibreazâ şi azi pe dinainte, par'că învăluită într'o aureolă sfântă...

(Va urma).

Măria sa Norocul.

— Poveste —

— Mamă! iute fă-mi merinde, c'am visat azi noapte cu mure coapte!

— Ci mai lasă-te urdurosule, — ţie merinde? — fraţii tăi lucră'n brazdă de peri,.. iar tu dormi până se joacă raza soarelui pe burta ta... şi acum încă tu cu alcamuri? — Ce-ai visat mă?

— Că nu spui visul... nu, dar dacă nu-mi faci nici măcar merinde, apoi dă-mi batăr toporu lui tata în loc de băţ! — zise Calapăr, cel mai mic fecior al babii Nintă din satul Busuioc.

— Iacă aici ai în traistă un pătrar de mălai, toporu-i după uşe, ia-l, — dar să nu-i strici ascuţişul, — că te omoară frate-tău al mai mare — pleacă pe unde naiba vrea să rătăceşti iar somnoleo!

— Nu mai rătăcesc! Acu oblu până la Măria sa Norocu mă duc, să ştiu bine c'oi eşi din lume afară.

— Ţi-ai perdut şi mintea ce biată mai aveai — păi cine-i ăla mă?

— Cine, cine, — Norocul, dacă-ţi spun, am visat eu cum cată afară, şi să vezi, că-i dau una cu toporul în frunte.

— Mâi că se cruceşte omul când te aude, — d'apoi de ce vreai să-l loveşti cu toporul? — mai întrebă baba agăţându-i traista-'n spate.

— Da iacă numai să ne facem cunoştinţă cu el, ca să-mi ceară el mie leac la rană, că ţi-l îndatorez eu, las pe mine...

Baba iar se cruci, — se niti lung la urdurosul ei fecior şi-i părea chiar, că ăla în loc să fie tântălău... şi-a visat într'o noapte mintea la loc.

— Bine puiu mamii, — dar apoi ştii tu încotro şede Măria sa Norocul?

— Aş.. ! Când aş şti eu unde şade, l-aş chema la noi acasă şi aici i-aş da o părueală cât să mă tot pomenească, — de aia trebue să-l caut, căce nu ştiu unde şade.. Aşa vezi — zise luând toporul pe mână — acum mă duc.. las pe fraţii mei să se mai bată şi ei nu numai tot eu să fiu pârult... acu eu vreau să păruesc pe alţii... numa de ciudă..

— O dragul mamii, cu gând ca ăla mai bine rămâi acasă, că ţi-i da peste un om, care ţi-a face capul turtă.

— Sănătate bună mamă! — Dac'oi veni îndărăt iar ne-om vedea unul pe altul, spune la fraţii mei, că le mulţămesc de dragoste, înpart-o de aci nainte între ei, că eu îmi caut o soră, cu ajutorul lui Măria sa Norocul!

— Ajute-ţi Dzeu puiule, ca barem vestea să-ţi vină, dacă tu n-i vrea! — zise baba — iar copilandrul luând frunză-'n buză alergă către drumul ţării şi mumă-sa se puse pe prag şi începu a plânge taro... că iacă şi ăsta a fost puiul ei... şi ce ştiu fraţii lui, că ce are o mamă la inimă.. şi l'au bătut mereu.. dar ia'l va plânge mereu pe bietul urduros... şi cum n'ar fi copilul urduros dacă tot de capul lui se împiedecau pumnii celorlalţi.

Şi merse el merse, multă lume împărăţie ca Dumnezeu să ne ţie cu plăcinte şi lipie, şi iar merse până ajunse într'un codru mare des, în care cânta frunza zicând:

Io's codrul cu norocul.
Dar nu ştie tot omul!

— No las' că-i bine, la ce să ştie tot omul, destul că ştiu eu, acu numai palatul Mării sale de l-aş putea afla... că şi ala pe aci o fi pe unde-va — vorbea el în sine, zdrobind cu paşii lui bureţii şi pitoncile de prin codru, şi zburătăcind ic colo câte-o pasăre cu pene tare mândre

Şi merge el iute, merge 'ncet, până de-odată aude un glas plângător, ce venea dintr'un stan de piatră... el se duce aproape:

— Cine-i în piatră, şi ce tot plânge, ori doar pe aicea şi petrile plâng nu numai oamenii, c'ar fi al naibii codru cu norocu, aşa un noroc n'aş căuta...

— Tu eşti Calapăr? — se auzi din stanul rotund şi mare!

— Eu aş fi întregut, — dar rogu-te de unde mă cunoşti dacă nu mă vezi?

— Ai găcit... io-s al şaptelea... şase fraţi ai mei pe rând mă numărau cu câte şapte pumni unul. — Dar şi pe mama o cunoşti? ea e tare bună muere, numai e văduvă săraca, că de aia n'am eu tată!

iar pe unii mai timizi să-şi dea votul candidatului A. Vlaicu, numai să nu fie expuşi la huiduituri.

Dar cea mai desgustătoare scenă s'a petrecut, când ceata hulitorilor a huiduit pe marinimosul epitrop Vasile *Muntean-Duloicu*, care afară de nenumărate binefaceri, nu de mult a scos din pungă 6800 cor. şi a cumpărat o grădină, pe care imediat a şi dăruit-o bisericii! Dar ce alta poţi aştepta dela oameni, cu cari zile dearândul s'a făcut şcoală de către şefii lor prin crâşmele Braşovului, unde li s'a tocit prin beuturi spirtuoase şi cel mai elementar simţ de bunăcuviinţă!

Săracă constituţie bisericească! Sărman popor Şcheian!

Găganii

— Contribuţie istorică-filologică. —

Dar ce va fi şi asta?, se va întreba binevoitorul cetitor, şi în zadar îşi va repeta în gând lista popoarelor, despre care i-a vorbit dascălul său în şcoală, în zadar va căuta să afle această vorbă în istoria naturală, căci nu o va afla. »Găgan« eşti tu, iubite cetitorule, şi mai găgan decât tine sunt eu, care scriu aceste rânduri. Şi de vei trece vre-odată pe stradele Şcheilor din Braşov, şi vei fi apostrofat de vre-un băştinaş al Scheilor cu acest epitet, să ştii că nu ţi-a făcut vre-un compliment cu aceasta. Dar mulţi îmi vor răspunde, că doşi au fost de nenumărate-ori în Braşov, totuşi n'au avut fericirea de a-şi înmulţi cunoştinţele de limbă românească cu această vorbă preţioasă. Da, aveţi dreptate! Căci vorba aceasta — aviz Academiei Române şi redactorilor dicţionarului ei! — e tinerică, dar cu lipiciu, căci au îndrăgit'o mulţi, — dar din fericire nu cei mai aleşi dintre băştinaşii din Şcheii Braşovului,— bătrâni şi tineri, femei şi copii, oameni cu carte şi proşti. Vă rog să nu o judecaţi din punct de vedere limbistic şi să nu o condamnaţi, pe motivul că ar fi o formaţiune a unei judecăţi naive, fiind alcătuită prin repeţirea adăugită a aceleiaşi silabe. Câte cuvinte alcătuite ca acesta nu s'au dovedit de foarte trainice în toate limbile! Şi despre puterea de viaţă a acestei vorbe s'au putut convinge toţi, cari au luat parte la sinodul electoral ţinut în Dumineca trecută în Biserica Sf. Nicolae din Şchei. Acolo vorba »găgan« a fost trâmbiţată pe toate glasurile şi însoţită de cele mai oribile strâmbături, sub conducerea protopopului şi a presidentului sinodului electoral.

Dar să nu te sperii, iubite cetitorule, că nu-ţi voi face aici un raport al faimosului sinod, ci credincios temei voi trece acum, dupăce cunoşti nobila origine şi istoricul acestui cuvânt, la explicarea noţiunii lui. Ei bine, în înţelesul larg al cuvântului. sub vorba »găgan«, se cuprind toţi Românii, cari nu sunt din suburbiul Braşovului, Şchei. Deci găgani au fost toţi acei darnici voevozi cu frica lui Dumnezeu, cari an de an vărsau din visteria ţării sume mari de bani pe seama bisericii Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului; găgani au fost toţi acei Domni, cari au dat mari privilegii neguştorilor şi economilor de vite braşoveni, cari se neguştoreau sau îşi ţineau vitele în ţara românească; găgani au fost toţi acei donatori, din mila cărora se susţin biserica şi şcoalele noastre; găgani au fost cea mai mare parte din fundatorii idealişti ai gimnaziului din Braşov, fala marelui Şaguna şi a vrednicului Popasu; găgani sunt toţi acei, cari îngrijesc de soarta bisericii şi a şcoalelor noastre, începând cu Inalt Prea Sfinţia Sa Metropolitul Românilor din Ungaria, cu toţi membrii congresului naţional bisericesc, al sinodului, al tuturor conzistoarelor până la cel din urmă funcţionar al cancelariei arhidiecezane; găgani sunt toţi profesorii, cari pun muncă şi străduinţă pentru creşterea tinerimii; găgani sunt aproape toţi şcolarii gimnaziului şi ai şcoalei comerciale din Braşov, cari vin aici pentru a învăţa carte şi omenie; găgani sunt părinţii acestor şcolari, cari vin la Braşov, desfac baerile pungii, scot bani munciţi cu greu, pentru a plăti taxele şcolare; deci găgani sunt toţi Românii afară de băştinaşii din Şcheii Braşovului.

Precum vezi, iubite cetitorule, sfera noţiunii »găgan« e foarte mare. Senzul variază după depărtarea găganului de Şcheii Brasovului. Cel mai puţin urgisit găgan, — căci urgisiţi sunt toţi, — este acela care trăieşte mai departe de acest suburbiu, în care unii oameni cu carte voiesc să introducă cel mai cras patriotism local. In cazul acesta vorba »găgan« e sinonimă cu »venetic«. Dispreţul, ura unor băştinaşi din Şcheii Braşovului faţă de venetici creşte cu atât mai mult, cu cât acei venetici au mai mult amestec în treburile băştinaşilor, iar de te-a bătut Dumnezeu să fi angajat în Braşov la conducerea afacerilor şcolare sau bisericeşti, atunci vorba »găgan« are în gura băştinaşilor pe lângă senzul de »venetic« şi acela de »domn calic, trândav« şi »hoţ bugetivor«.... Aşa se cinstesc aşadară în Şcheii Braşovului acei voevozi darnici, donatori marinimoşi, profesori, idealişti, etc. Şi totuşi poţi să fi venit din miezul Ungariei şi dacă ai avut prudenţa să te căsătoreşti cu o braşoveancă, fie chiar şi de alt neam, grecoaică sau chiar şi slovacă, şi ai dorul de a putea sprijini în toate slăbiciunile ei o anumită clică, în cazul acesta, cu binecuvântarea protopopului, băştinaşii te [şterg de pe răboşul găganilor şi te trec pe lista lor.

Acum, iubit cetitor, eşti în clar cu noţiunea »găgan« şi cred că nu doreşti a face cunoştinţă cu născocitorii ei.

Un găgan.

Din mizeriile noastre.

Ni-se comunică din Săcele următorul caz, care e de natură de a revolta pe toţi cei buni:

In comuna Turcheş un tânăr învăţător, care cu gândul de a putea contribui mai cu succes la ridicarea poporului în cele economice, încurajat şi aprobat de toţi, cei ce au inimă curată şi sinceră pentru lipsele atât de arzătoare ale poporului, a cercetat cursul şcoalei economice din Kecskemet; acum fiind în credinţă, că-şi îndeplineşte numai datorinţa, s'a hotărât să aranjeze în mai multe Dumineci câteva *prelegeri poporale*, în cari se tracteze poporului cestiuni *economice*.

Fie Român, fie Maghiar, sau orice altă naţie, — judecând cu minte clară — cine se mai îndoeşte, că altă lucrare mai folositoare în ţara aceasta *nu se poate dori*.

Şi cine se îndoieşte şi de aceea, că dintre acei puţini, a căror minte şi inimă e formată spre înţelegerea a ce e cu adevărat bine şi umanitar, şi mai puţini sunt aceia, cari în învălmăşala atâtor interese private şi publice au mintea şi inima lor îndreptată şi spre realizarea a ce e adevăratul bine, interesul real, nemincinos al ţării şi poporului?

Şi totuşi ce vedem?

Sunt oameni, cari nu sprijinesc, ba indirect chiar pun piedeci unei atari acţiuni luminate şi desinteresate. Lăsăm să vorbească cazul concret.

Susamintitul învăţător, având în vedere simţul de colegialitate şi mai ales interesul public, a adus intenţiunea sa la cunoştinţa celorlalţi 2 învăţători-colegi, rugându-i ca cu toţii, ca corp didactic, să întreprindă această lucrare. Cei 2 învăţători s'au declarat aplicaţi, dar au cerut — cu o vădită poftă de răsbunare faţă de preoţi, să fie traşi şi aceştia în acţiune. Propunătorul s'a învoit cu plăcere, ca să fie invitaţi şi preoţii, prin ceea-ce autoritatea prelegerilor numai potenţă se putea.

Preoţii însă la consfătuirea convocată în şcoală spre acest scop parte vin, parte nu vin. *Cauză comună* însă cu învăţătorii sub diferite pretexte (ba că timpul nu e potrivit, ba că ştiu că nu vor avea nici un succes) *nu fac*.

Ear învăţătorii? Ei şi acest pas serios, foiositor, ce trebuia emancipat cu totul de sub influinţa certurilor şi intereselor vulgare, l'au înţeles drept ocazie de răsbunare. *Şi ei* s'au retras din acţiune sub pretexte diferite.

Invăţătorul propunător cu toate acestea a exoperat dela protopretor concesia pentru ţinerea primei adunări poporale pe Dumineca, 26 Octomvrie v. a. c. iar timpul şi scopul adunării s'a adus la cunoştinţa oficiului parochial în grai, şi la cerere şi în scris, pentru a se publica poporului în biserică, şi a-l îndemna să vină la adunare.

Şi [illegible] rezultatul:

La terminul de 2 oare p. m. în şcoală s'au aflat numai câteva fetiţe dela şcoala de repetiţie, învitate expres prin prelegător şi 2 vecini ai prelegătorului. In fine vine şi un preot, ca oficiu parochial, încolo nimeni. După un sfert de oră, iată că intră primarul cu un jurat (unguri), peste alt sfert de oră iacă intră şi solgăbirăul cu notarul. Horibil, dar ridicul!

După ce organului oficios i-s'a anunţat adunarea în mod legal, cu arătarea programului: *Cestiuni economice*; dupăce convocatorii au convenit personal cu solgăbirăul şi notarul în chestie, parte nesubversând nici o îndoială asupra caracterului adunării, parte, la cerere arătându-li-se în special despre ce se va vorbi: poftim acum cu cât aparat îşi fac intrarea în zmeritul local de adunare, ce însuşi nu se putea mira din destul, că de ce vin la adunare aceşti, şi atâţi domni oficianţi, şi nu se văd pe nicăiri »cei chemaţi?«

D-l fisolgăbirău, văzându se blamat cum se cade, a pus de pretext, că n'a crezut, că va fi numai o prelegere economică, că altfel *nici n'ar fi venit*, dar a crezut, că va fi ceva mai mare, obiecţionând unuia dintre convocători, că »iurist« fiind trebuia să ştie, că adunare poporală (népgyülés) e un termin, care în lege înseamnă »ceva mare«, pe când lucrul stă aşa, că tocmai contrar vederilor iuridice ale d lui fisolgăbirău, legea şi dreptul numeşte adunare poporală, orice manifestare publică, ce pretinde să fie anunţată d. ex. chiar şi o procesiune.

In fine domnii au plecat nu tocmai mândrii de isprava lor, pe unde au venit. Şi că n'a fost public, a fost chiar bine din acest punct de vedere, că se speria, de nu mai venia cât e lumea la adunări.

Adunarea nu s'a putut ţinea, — din lipsa de auditor*). Atâta s'a ales din seria de prelegeri economice în Turcheş.

Acesta este cazul, care ni-se relatează.

O întrebare se impune acum în mod imperativ: Unde a fost poporul, dar mai ales preoţii şi învăţătorii?

Atâta ştim despre învăţătorul care locuieşte în edificiul şcoalei, — a declarat'o însuşi (precum ni-se comunică) înaintea puţinului public într'un moment de încurcală, ce incomodează de obicei pe cei vinovaţi — că pe acesta primarul ungur l'a adus la adunare, căci auzindu-l cântând din violină, a întrat la dânsul şi i-a zis: »A oi aici e adunarea?« Câtă ironie, dar şi Pla loc aplicată, din partea unui maghiar simplu dar cinstit!

Apoi învăţătorul strâns cu uşa — acel învăţător care denegase colegului său chiar şi aceea, ca să cânte la prelegeri un cântec două cu copiii mai mărişori ce-i instruiază, ba n'a permis nici, ca colegul său s'o facă aceasta — a declarat frumuşel în faţa publicului că da, dânsul n'a putut veni la adunare, că aştepta să toace, să meargă la biserică (!)

Dar şi o mulţime de alte întrebări şi nedumeriri, ne copleşesc: Cari sunt *cauzele* acestei purtări criminale? Ce *scop* urmăresc cu astfel de treburi? Oare sunt *funcţionari publici* aceştia, şi sunt sub control? Oare aceştia sunt *bunii Români*, sau cel puţin *bunii patrioţi*? Sunt ei oameni, pe cari îi luminează măcar *umbra vreunei îndatoriri* oficiale, cetăţeneşti sau naţionale?

Noi azi nu răspundem. Să-i judece autorităţile bisericeşti, şcolare şi de stat. Să-i judece Asociaţiunea. Să-i judece poporul, pe care-l păstoresc astfel. Să-i judece în fine tot publicul nepreocupat.

*) Iar ei, îngrijoraţii, se grăbesc acum cu ironia zicând: „Vezi? Nu ţi-am spus, că nu putem face nimic?"

STIRILE ZILEI.

— 30 Octomvrie v.

O faptă deamnă de imitat. Aflăm din izvor competent, că domnul Ioan Theodorovits, maior ces. şi reg. în penziune din Timişoara, a donat »Alumneului gr. or. român din Timişoara« o casă în Timişoara-Fabric în valoare de 7000 cor. Fiind Alumneul acesta una dintre instituţiunile noastre cele mai de lipsă, donatorul marinimos a aflat cea mai potrivită cale pentru manifestarea sentimentelor sale nobile faţă de neam. Ii dorim deci încă multe zile îndelungate şi mulţi imitatori de această faptă nobilă laudabilă. Actul de donaţiune s'a transpus deja spre aprobare Venerabilului Conzistor din Arad, prin advocatul din Timişoara Dr. Aurel Cosma.

Domnişoară română doctor în medicină. Sâmbăta trecută fu promovată la universitatea din Budapesta la gradul de doctor în medicină, domnişoara *Izabella Bontilovici*, fiica directorului şcolar Augustin Bontilovici din Uzdin. — Felicitări cordiale!

Regina României ca soră de caritate. Din Sinaia se comunică, că Maj. Sa regina Elisabeta îngrijeşte însuşi de generalul Dr. Theodori, medicul regelui Carol, care zace greu bolnav în palatul Peleş. Regina face

---

— Baba Nintă... o cunoaştem noi... ţie ţi-a fost ursita bună, — dar de cum-va nu mi-i slobozi pe mine din stanul ăsta, tot n'ai ce căuta în lume.

— Poate eu te-am băgat acolo? — Şi nici nu ştiu cine eşti.

— Ba nu dragule! M'o blăstămat cineva, dar fii bun loveşte cu toporul în stan de trei ori, şi-atunci ţi-oi spune cine sunt, no-om face fraţi de cruce... fă bine...

— Eu fac, atâta nu-i mare lucru z'se şi buf, buf, buf, — lovi cu toporul în stâncă, de trei ori; abia trecu sunetul şi înaintea lui răsări o spaimă de umbră bădă tare, galbină ca faţa fagurului şi urăcioasă ca mama lui ucigă-l crucea.

— Facu-mi sfânta cruce, dar tu ai fost în stanu ăsta?

— Eu fiule, îţi mulţămesc că m-ai sliberat din strâmt loc, unde m'a fost închis odată un înger mânios... Acuma de mulţămită, haid că-'n săn te-oi purta.

— Ba poartă petrii şi stan în sân, că de ştiam ce ce făptură mândră eşti, nu te vedea mândrul soare, dar nici tu pe el, — cu toate astea şi celelalte aşi vrea să ştiu cum te chiamă?

— Eu sunt vestita împărăteasă »Boala« puiul mamii.

— Am eu mamă, — tu poţi să-ţi cauţi alt puiu, şi'n urma mea să nu te'ncălceşti că te toporesc în cap.. vezi, vezi... fii bine, aşteaptă rău...

— Acu ori vreai ori ba puiule, — ai să mă duci în spate, — că şi aşa un înger m'o fermecat în stan, — zise Boala — şi făcându-se nevăzută se aşeză frumuşel în spatele feciorașului, — şi el începu a simţi greutatea boalei, că-l dureau toate cele şi abia putea de ostenit.

Alergând astfel cale lungă, tot prin păduri pustii, odată numai ce aude că Boala strigă din spatele lui către un stan de piatră, lângă care s'a fost aşezat bietul Calapăr să odichnească.

— Acasă eşti soră Nevoie? Vino iute cu mine!

— Acasă. Dar tu cum scăpaşi? Că vin zău eu!

Şi bietul om era acum şi mai îngreoiat. — N'a avut destul de târhat în spate, ci iată mi-l încălca acum şi Nevoia!

Tot aşa s'au adunat apoi pe cale pe cărare prin cel codru mare Boala, Nevoia, Nefericirea şi Spaima toate la el în spate.

Intr'o poiană măiastră, lângă un izvor curat, argintiu, ostenit şi apăsat de greutatea celor patru crăiţe, se aşeză jos, beu una bună şi-'nchise ochii spre somn, numai mijia, căci somnul nu se apropia de el.

— Până acum toate bune soro! — Numai cum am face noi, ca să-i încâlcim cărarea omului ăstuia, că de cumva nimereşte până la Măria sa Norocul, alta iar ne 'nfundă la umbră, şoptea Boala, către celelalte surori.

Cum? foarte uşor. Tu Nevoie te prefă în o fată frumoasă, cu flori în coşiţe, şi-l chiamă cu tine spre miazăzi — iar tu Spaimă, te fă o lupoaică turbată şi stai în calea care duce spre curţile Norocului, iar eu Nefericirea m'oi face un om spânzurat, în drumul pe care am venit, tu Boală îi scutură bine, şi el va trebui să meargă cu fata cea frumoasă, până 'n cetatea noastră, de unde nu să mai scape nici odată.

— Bine, bine, tare bine! — au zis ele, iar Calapăr dormia dus. Boala îi trimise un junghiu pe la inimă şi el se sculă încet şi ostenit. Beu apă, îşi luă toporul şi când să plece — iată mâre o fată tare frumoasă:

— »Vino cu mine voinice, că vei fi tare fericit. Inaintea lui urla o lupoaie turbată arătându-şi dinţii şi-n dosul lui era un om spânzurat pe un lemn.

— Măi, măi! că bine-mi mai merge, decât aşa să mă chinui, mai bine mă mânce lupoaia asta, zise el, şi oblu spre ea îşi hotără paşii. — Ridică toporul, şi lupoaia n-avea curaj să se apropie de el. — Că toporul lui aşa era fermecat.

Şi cum fugea după lupoaică, de-odată aude strigând c'un vers subţire:

— Măi, măi, — dar nu-ţi călca Norocul în picioare!

Se uită în dărăpt, şi eată un om pitic, cât un ghem, cu vr'o sută de picioare, cu un cap pleşuv, numai la frunte mai avea un ciup de păr, sta naintea lui rânjindu-şi buzele.

— Dumneata eşti Măria sa Norocul?

— Eu aş fi tătul meu — dar până una alta să nu-ţi zboare păsările — zise Norocul, şi luând o traistă de piele o deschise şi începu a sări în vânt cu ea, numărând, una, două, trei, patru, o legă apoi pe la gură şi punându-o la pământ se aşeza pe ea, ca pe o perină.

— Rogu-te d-le Noroc, ce ai în traistă?

— Ce ai avut tu în spate! Săracul de tine că târziu ai ajuns şi tu la mine, numai o zi de mai întârziai, în viaţa ta nu mai aflai. — Na, dar haid la curtea mea.

— Ba eu îţi spun drept că nu păşesc

zilnic bolnavului pansamentele necesare, iar regele stă în fiecare zi câte o oră lângă bolnav.

La răscoalele țărănești din România. Comisiunile pentru constatarea pagubelor pricinuite de răscoalele țărănești din primăvara anului trecut și-au terminat lucrările. După evaluările comisiunilor pagubele se urcă la *20.500,000 lei.* Parlamentul român votase un credit de 15 milioane. Plata sumelor se va face în cursul lunei Noemvrie.

Derailare. Alaltăeri după amiazi a derailat între stațiunile Tălmaciu și Veștem trenul personal, care venea din România. Trenul a sosit cu întârzieri mari la Sibiiu. Nu s'a întâmplat nici un accident deosebit, afară de pagubele pricinuite vagoanelor și liniei.

Despre alegerea de deputat congresual în comuna Țânțari ni-se comunică următoarele: Una din cele mai liniștite și demne alegeri de deputat mirean pentru congresul național bisericesc din cercul Brașovului s'a săvârșit Dumineca trecută în fruntașa comună românească Țânțari. După oficiarea sfintei liturghii de către ambii preoți locali și după chemarea duchului sfânt. părintele *Gavrilescu* a deschis sinodul electoral printr'un frumos discurs, în care a expus număroșilor parochieni importanța congresului național bisericesc și a dreptului de vot, apelând la cei prezenți, ca să purceadă cu demnitate la actul electoral. După constituirea birolui în frunte cu părintele Gavrilescu s'a început votarea, care a decurs în liniște și ordine exemplară întrunind candidatul Dr. N. Vecerdea 91 voturi, iar candidatul A. Vlaicu 29 voturi. Fruntașilor români și parochienilor li-se cuvine toată cinstea pentru atitudinea lor deamnă în fața unui act atât de important în viața bisericei gr. or. române.

Cununii. Domnișoara *Maria G. Tampa* și Domnul *Vasile I. Suoteanu* își vor serba cununia lor religioasă Dumineca în 2 (15) Noemvrie 1908, în biserica română gr. or. a »Sfintei Adormiri« din Brașovul vechiu, la oarele 12 din zi, precum și la masă și dans, cari se vor ținea în casele socrilor mici, Strada Gacimaier Nr. 34. Brașov, în Octomvrie 1908. Jucul de sus. Nuni: D-na și D-nul *Niculae G. Tampa.*

— Domnișoara *Maria Il. Sêrbu* și Domnul *Neculae Fluroiu* își vor serba cununia lor religioasă Duminică, în 2 (15) Novembrie 1908, în biserica »Sfintei Adormiri« din Brașovul-vechiu, la oarele 12 din zi.

— Domnișoara *Maria N. Marga* și Domnul *Ioan N. Oțelea* își vor serba cununia religioasă Duminecă, în 2 (15) Novembrie 1908, în biserica »Sfântului Nicolae din Râșnov, la oarele 11 înainte de amiazi.

— Domnișoara *Elena Vlădăreanu* și Domnul *Teodor Manu* își vor serba cununia lor religioasă Duminică, în 2 (15) Noemvrie 1908, în biserica »Sfintei Adormiri« din Brașovul-vechiu, la oarele 3 după amiazi. Nuni: D-na și D-nul *George Savu.*

— *Paraschiva G. Loga Negru* și *Vasile N. Munteanu* își vor serba cununia religioasă Duminecă, în 2 (15) Noemvrie 1908, în biserica »Sfintei Troimi« de pe Tocile, la oarele 12 din zi. Masa și dansul se vor ținea în casele soacrei mari, Strada Coastei b) Nr. 12. Nuni: D-na și D-l Neculae Munteanu.

— Mărioara *Giurca* și Nicolae *Suma* ne anunță cununia lor, care se va celebra Duminecă, în 22 Noemvrie st. n. 1908, în biserica greco-orientală din Colun.

— D-șoara Sabina *Sbârcia* și d-nul Aurel *Mocianu* ne anunță cununia lor religioasă, ce se va ținea în 22 Noemvrie st. n. 1908, la 11 oare a. m., în biserica gr. cat. din Toplița-română. — Felicitările noastre!

»Sfatul poporului« e numele unei nouă foi ce apare în Bănat la Lugoj. E scrisă pentru popor, sub direcția unui comitet de amici ai poporului. Redactor e d-l *Ioan Rodina*, vechiu colaborator la foaia noastră. Am primit doi numeri, direcția e bună, și multe sfaturi bune dă poporului, care în vremea, în care trăim. pot fi de folos. De aceea o recomandăm călduros. Abonamentul e de 4 cor. pe an, și e de a se trimite înainte la *Administrație în Lugoj*, str. Andrei Nr. 28.

Experiențe cu balonul Zeppelin. Contele Zeppelin a făcut Marți o nouă ascensiune cu balonul său, fiind de față și împăratul Germaniei Wilhelm. Ascenziunea a succes din toate punctele de vedere. După ascenziune împăratul Wilhelm a sărutat pe contele Zeppelin de trei ori și l'a numit »cel mai mare German al secolului XX«. Apoi i-a atârnat însuși de piept ordinul »Vulturului Negru«, între aclamările entusiaste ale mulțimei.

Necrolog. Suubscrișii cu inima plină de durere, vestim tuturor rudeniilor, pretinilor și cunoscuților, cumcă scumpul nostru fiu, frate și cumnat, etc., Iancu N. Botezan, comptabil, după un morb scurt, împărtășit cu Sfintele Sacramente ale muribunzilor a trecut la cele eterne astăzi, Marți, în 10 Noemvrie n. 1908 la 7 oare a. m., în anul al 42-lea al etății sale A încetat de a palpita o inimă nobilă devotată binelui și păcii. Rămășițele pământești ale scumpului răposat se vor depune spre vecinică odihnă în cimiteriul bisericei române gr. cat. din loc, Joi în 12 Noiemvrie n. 1908. Fie-i țărâna ușoară și amintirea în veci neuitată! Nicolae Botozan, Eva N. Botezan n. Pop, ca părinți. Văd. Maria Minisca n. Botezan, ca soră. Văd. Maria Botezan n. Hentschel (Berlin), ca cumnată. Precum și numeroși nepoți, nepoate, veri și verișoare.

In cancelaria advocațială a d-lui Dr. Sárkády Miklos în Szászregen află aplicare un candidat de advocat cu oarecare praxă.

Producțiunea societății sodalilor români »Lumina«.

Sâmbătă în 18 Oct. v. a avut loc în sala hotelului »Central« Nr 1 producțiunea muzicală - declamatorică - teatrală a sodalilor români din loc. Cu toate că timpul a fost cât se poate de nefavorabil, sala cea mare a hotelului »Central« era plină de public care aștepta nerăbdător începerea bogatului program. Punctul I. a fost al fanfarei tinerilor sodali, cari au executat peste așteptare înviorătorul marș al Societăți »Lumina« de Venzel Dvorák, cu o preciziune uimitoare. Aplauzele frenetice ale publicului care a știut să răsplătească zelul bravilor sodali au făcut ca marșul să fie bisat! Pe lângă marș, fanfara, care a făcut o deosebită surprindere publicului ascultător, a mai executat în decursul programului. »Polca franceză« și »Când luna Mai« cu aceiași preceziune stârnind un ropot de aplauze care nu mai voia să încete. Progresul realizat de tânăra fanfară, abia după un an de existență, pe lângă entuziasmul și zelul sodalilor noștri e de a se mulțămi și dirigentului Venzel *Dvorák*, care și-a dat toată silința ca fanfară să poată presta ceea-ce a prestat.

După fanfară urmează corul bărbătesc cu serenada »Ziua a apus«, corul de dame cu »Cucule pană galbenă« a lui T. Popovici și corul mixt cu »La fântână« a lui A. Bena și »La bordei« a lui Muzicescu, cari toate au fost bizate. Cântecele noastre poporale pline de farmec au ținut încordată atențiunea publicului, care nu s'ar mai fi săturat ascultându-le. Laudă se cuvine abilului dirigent și harnicului învățător, d-l Nic. *Oancea* jun. care nu a crutat nici o osteneală întru ajungerea scopului său. Nu pentru prima oară îl vedem pe d-l Oancea în fruntea corurilor brașovene și nu aceasta e prima laudă care se aduce destoiniciei, meritelor și neobositei D-sale activități. Laudă merită și coriștii și coristele cari și-au dat atât de multă silință la reușita executării cântărilor.

Altă parte însemnată din program au fost cele 2 declamațiuni și dialogul. D-șoara Maria Pepert în »Dușmancele« și D-șoara Maria Cathi în »La oglindă« ne-au procurat o deosebită plăcere apărând pe bină în frumosul port național și declamând cu mult sentiment cele două poezii ale lui Coșbuc. Mult haz a stârnit dialogul lui Suciu »Țiganul la târg« predat de d-nii I. Sulică (Românul) și d-l T. Purcărea (Țiganul) cari printr'o mimică neforțată și naturală au știut să-și câștige aplauzele publicului.

Programul s'a încheiat cu comedia într'un act »Moștenire dela răposata« o piesă care a plăcut mult publicului. Diletanții: d-șoarele Maria Pepert și Maria Cathi și domnii: T. Purcarea, I. Sulică N. Bunghez și D. Ardelean au întrecut așteptările noastre printr'o interpretare corectă a rolurilor lor.

După piesa teatrală a urmat dans și voie bună până la ziuă.

Rap.

O întrebare despre Școalele din Săcele.

In toate părțile locuite de Români se agită cestiunea susținerii și mântuirii școlilor noastre Jertfesc toți, cari pot și vreau, pentru aceste școale și numai rar ici și colo unde neputința e absolută și și sărăcia atot puternică — aluneca din mânile noastre, pentruca să le ia alții în stăpânire.

In Săcele? Nici un glas nu se aude din aceste sate, odinioară camine atât de înfloritoare ale mocanilor avuți și destoinici. Ceva tainic și neînțeles se petrece acolo, nici un cuvânt nu spune, ce se desfășoară în sânul comitetelor chemate, să hotărască asupra sorții școalelor din Săcele. Oare ce-i cauza acestei tăceri și nepăsări neînțelese? Se pare, că interesul strâmt, materialismul cel mai cras a stins ori-ce însufiețire, ori-ce dor de muncă și de luptă, nimenea dintre fruntașii naturali și oficioși ai mocanilor — afară de unul singur și acesta e părintele Romulus Verzea — nu jertfește nici cea mai mică osteneală — nu mai vorbim de jertfe materiale — pentru a salva cu o zi mai înainte școalele secelenilor.

Quos vult perdere Juppiter, dementat. Nu vrem, să atacăm și să aducem învinuri slujbașilor lui Dumnezeu, dar oare n'avem sfântă datorie, să le aducem aminte că acești slujbași sunt în prima linie *păstorii* chemați, să vegheze neadormiți la capul turmei lor și să nu lase, ca lupii să le spargă turma? Și n'avem mai departe datoria, să le reamintim acestor păstori, că ținta vieții lor nu poate și nu trebue să fie egoismul, ci cea mai vie dragoste față de bunăstarea și înaintarea credincioșilor? S'o spun franc: preoții din Săcele ca cei dintâi chemați nu-și fac datoria față de poporul român din Săcele așa cum ar trebui, să și-o facă.

Acum un an s'a scris un articol tot în »Gazeta« despre luxul din Săcele. Ce-a urmat? S'a discutat mult acest articol și minune preoții aprobau cele cuprinse în articol, dar când a fost, vorbele să se traducă în fapte, au tăcut cu toții. Unul dintre acești preoți s'a scuza cu faptul, că Românii din Săcele sunt prea conservativi și că au niște prejudiții de tot curioase preste cari nu se poate trece. Ce scuză minunată! Sfărmați domnilor aceste prejudiții și treceți înainte. Folosiți-vă de toate armele culturii, ce o posedeți și spulberați în vânt orice prejudiții curioase cari împedecă emanciparea și curățenia gândirii în sufletele credincioșilor d-voastră. D-voastră desnădăjduiți cei dintâi, pe când înțelegerea hotărâtă a muncii și credință în realizarea scopului ar trebui să lucrească mereu în sufletele d-voastră. Nici n'ați început lupta și deja vă temeți, că nu veți răuși.

Poporul român din Săcele e un popor inteligent. O dovedesc aceasta șiragul de bărbați bine cunoscți și apreciați ieșiti din sânul mocanilor. Băiatul mocan din Săcele e sârguincios la școală, inteligent și ambițios. Asta e lucru știut și spus de profesorii înșiși dela gimnaziul din Brașov. Iar dacă acești băeți sunt inteligenți, e oare cu putință ca părinții lor să fie așa de neciopliți cum li se zice? Nu, asta-i o vorbă goală, o scuză îndrăsneață, care vrea să scuze nepăsarea, celor ce nu le place munca și pe cari nu-i însuflețește focul luptei.

In Turcheș bună oară preoții afară de afacerile cari se țin strict de chemarea bisericească (rituală) a lor — n'au nici un rol în afacerile de ordin public și vital al credincioșilor. Preotul Nicolae Soiu de pildă, un bărbat inteligent de altfel, de câte ori e vorba de o afacere publică de valoare nu e niciodă cel dintâi care să între în luptă. In cestiunea școalei, cea mai arzătoare chestie, după ce la propunerea unui tânăr absolvent de teologie, s'a primit un plan făcut chiar de acest tânăr harnic, menit să păstreze pentru biserică și mai departe stăpânirea peste școalele noastre, părintele Soiu a fost acela care în loc să lupte în fruntea credincioșilor săi cu bărbăție și abnegație dând astfel tributul ce se cuvine virtuței păstorești, tocmai dânsul a zădărnicit trecerea planului amintit prin sinod. Fiindcă s'a iscat o discuție neînsemnată în comitet, dânsul a închis sinodul s'a spus solemn și hotărât așa cum nu face nici odată un om de luptă că dânsul nu va mai stărui de loc în afacerea școlară. Prin urmare comandantul a depus armele predându-se cu rușine și vânzându-și și armata fără nici un zvon și zbucium de măsurare de forțe.

E bine oare asta? E lucru moral acesta? S'a lucrat oare înțelepțește, când în mod meșteșugit și necuvenit s'a ucis din cauza unor vorbe zburătoare cel mai frumos avânt de însuflețire al Românilor din Turcheș, cari s'au arătat gata, să jertfească ori cât și să-și păstreze școala susținând-o conform planului bine chibzuit al harnicului teolog?

Dar mai mult. Una dintre propunerile din acest plan ca adecă să se colecteze parale și dela acei locuitori de origine din Turcheș, cari de present sunt oameni cu avere în România s'a tâlmăcit deja în faptă, pentruca inginerul I. Moțoiu și mama sa de origine din Turcheș au dăruit pentru școală 1100 cor. adecă una mie sută coroane. Ce-a urmat? Acest dar nu s'a primit încă, fiind-că conducătorii și în deosebi cel mai chemat, părintele Soiu, în nepăsarea sa a depus armele și nu crede că școala va mai fi a Românilor turcheșeni. Ei bine, își poate afla o astfel de atitudine aprobare întrun suflet înduioșat și îndurerat de soartea amărâtă a neamului nostru? Se poate considera de fapt moral o astfel de trădare a celor mai sânte interese, pe care le are și fără de care nu poate fi un neam? Nu, nici decât nu ne putem împăca cu scuza, că o biserică cu un fond de 40 mii cor. și cu credincioși atât de însuflețiți și de marinimoși — nu

---

un pas până ce nu ne prindem la luptă, că eu vreau să-ți dau o trântă, pentru că ți-ai uitat de mama care-i văduvă săracă, și nici pe lângă casa noastră n-ai trecut vr'odată! Ha! De ce ni-ai lăsat fără noroc?

— N-ai drept fătul meu! Am fost eu pe la voi, dar mumă-ta nu m-a omenit... apoi omenia omenia așteaptă, dar dacă tocmai vreai, haide și la luptă!

— Haide! — zise voinicul și mi-i prinse pe noroc de pept, și-l trânti de vr-o două-ori la pământ, așa de nemilos, cât altul s'ar fi făcut țără, — dar Norocul numai râdea zicând:

— Brav copil, tare brav, — na eacă-ți dau răsplată, zise Norocul intrând într'o grădină minunată, la mijlocul căreia era un tău mare de apă, și pe tău trei rațe albe, dintre cari una avea în aripi câte trei pene de aur.

Norocul prinse o rață și-i-o dete zicând:

— Iată fătul meu! Aci îți dau în mână noroc mare...

— O rață... parcă cine știe ce noroc ar fi?

— Nu te vârâ în hoarba mea! — Aci îți dau o frumoasă fată de împărat, cu țara ei cu tot, penele-i sunt popoarăle țării, și dacă i smulgi cele trei pene de aur, ea va fi fată minunată cum n-ai văzut niciodată, — dar să grijești bine penele, că decumva nu le vei griji... vei găta cu urda'n turda, și la mine nu mai ai ce căuta.

— Păi rogu-te, cum să duc eu rața asta, să nu-mi scape cumva?

— Iată așa.. zise Norocul zmulgându-i cele trei pene de aur, care le puse Calapăr la șerpar, și-ndată fu transformat într'un crăișor îmbrăcat în zale de aur. iar din rață se făcu o crăișoară așa de frumoasă încât moșul cu toate că-i bătrân, dar tot și-ar fi dat tinerețele pe-o sărutare furată dela crăișoara minunată.

Ei să uitară unul la altul cu sfială, apoi zimbind dulce făcură cunoștință strângându se în brață, și culegând fragi de pe buzele rumene, li se zbăteau inimile, ca coada mielului când suge lapte dela oița lae-bucălae, și ochii le schinteiau, iar Norocul se delecta în fericirea lor.

Făcu hoțul de Noroc ce făcu, și Calapăr se afla împărat în țara lui, — iar baba Nintă împărăteasă bătrână, și cei șase frați toți erau mai mari peste cetele împărătești, așa iute merse lucru ăsta chiar ca din poveste. — Norocul li-era bun până aci:

— Știi ce scumpa mamii împărăteasă, tare ești frumoasă, dar mai minunată ai fi dacă om pune în părul tău cele trei pene de aur, ce le ține împăratul ascunse pe masa lui.

— Ba nu mamică, — lasă, că cine știe ce's alea.

— Ei, poate eu nu știu... ce să fie, pene de aur cari de bună seamă pentru tine le-o cumpărat fica babii, știu că nu pentru mine.

Și iute merge baba, și ia penele, le pune în părul minunatei împărătese, care acuma așa măiastră se făcu, încât baba nu o mai putu vedea.

Intr'o clipă toată curtea, țara și țăranii se prefăcură iară în o rață cu trei pene de aur în aripi și du-te pe apă'n jos, tot mai în jos, și privia baba mirată și supărată, iar crăișorul Calapăr sosi dela vânat cu dor și cu bănat, să-și vadă mireasa.

In loc de mireasă — încep a-i râde din cocioaba cea veche, sara la raza lunei, patru crăiese blăstămate, — cari iute se urcă la el în spate, și și azi îl drăgostește Boala, Spaima, Nevoia și Nefericirea.

A plâns baba, și feciorul,
Pentru-c'au perdut norocul.
Și-or mai plânge mulți în lume
Până-ce or fi toate bune...

Noia Oardin.

poate susţinea şcoala din Turcheş. Dar pe lângă asta dascălii înşişi, au făcut jertfe. au cedat banii de cuartir şi totuş părintele Soiu, zice că nu se poate face nimi şi că dânsul se retrage dela toate, pe când dânsul ar fi cel dintâi chemat nu numai să lupte, ci în urma darurilor, ce i-le-a dat D-zeu să şi jertfească, cu atât mai vârtos, că şi credincioşii lui au adus prin *dânsul* atâtea jertfe lui D-zeu!

Asta-i soartea şcoalei din Turcheş. Dar ce-i cu celelalte şcoli, ce-i cu şcoala din Bacifalu, Cernatu, Satulung şi celelalte? Pe cum sunt informat, singur părintele Verzea s'ar fi îngrijit de mântuirea şcoalei, încolo în celelalte părţi nu se ştie nimic pozitiv.

Pentruca să fim în curat cu toată această afacere, care nu-i şi nu poate fi privată ci e de ordine publică, vitală, solicităm şi aşteptăm un răspuns concret, hotărât şi demn de această cestiune înaltă. Vrem s'auzim cuvânt cuminte şi să vedem fapte frumoase cu atât mai vârtos, fiindcă ştim cu toţii, că ce am dat odată de bunăvoe din mânile noastre, nu vom mai căpăta înapoi oricât de favorabile vremuri vom trăi mai târziu.

V. Niţescu,

Cursuri pentru analfabeţi.

Conform programului fixat în raportul general al comitetului central către adunarea generală, ţinută în Şimleu, biroul central al Asociaţiunii a luat dispoziţii să se aranjeze în toate despărţămintele cursuri pentru analfabeţi. Pentru aranjarea acestora a adresat directorilor de despărţăminte următoarele cerculare:

Nr. 849/1908. Domnule director! Una dintre problemele cele mai însemnate ale *Asociaţiunii* e răspândirea culturei la sate. Cei grupaţi în jurul acestei instituţiuni se şi străduesc de multă vreme să lumineze ţărănimea, să o împrietinească cu cunoştinţe, cari să-i poată înlesni o viaţă mai uşoară, mai fericită. Cu toate străduinţele frumoase ale Asociaţiunii şi ale altor instituţiuni culturale de a veni în ajutorul ţărănimii, vedem că ea se află şi astăzi pe o treaptă culturală foarte inferioară. Poporul român are cei mai mulţi analfabeţi şi se socoteşte de cel mai înapoiat în cultură dintre toate popoarele Ungariei. Ţărănimea noastră trăeşte şi astăzi o viaţă primitivă, năcăjită şi patriarhală, aproape ca în vremile când era lipsită de şcoale şi de conducători luminaţi.

Această întârziere culturală a ţărănimii e o mare primejdie pentru însăşi esistenţa noastră naţională. De aceea trebue să ne dăm seama de causele acestei înapoieri şi să ne dăm silinţa a găsi mijloacele de îndreptare.

Una dintre cauzele principale ale inferiorităţii noastre culturale, e necunoştinţa de carte a ţărănimii. Mai ales astăzi această scădere a ţărănimii poate avea urmări foarte păgubitoare pentru interesele naţionale din viitor ale poporului românesc. E timpul suprem deci să ne încordăm toate puterile pentru a împrieteni ţărănimea noastră cu cetitul şi scrisul, înlesnindu-i prin aceasta posibilitatea de a-şi câştiga cunoştinţe folositoare în lupta pentru viaţă.

In urma decisiunii adunării generale din Şimleu şi a comitetului central, vă rugăm, ca în cursul iernilor viitoare să învitaţi preoţimea şi învăţătorimea să ţină în fiecare comună de pe teritorul despărţământului dvoastră cursuri cu ţăranii, în cari să-i învoţe cetitul şi scrisul. *Comitetul central al Asociaţiunii dă cinci premii de câte 50 coroane acelor învăţători şi preoţi, cari vor dovedi, prin directorii şi comitetele cercuale ale despărţămintelor, că au instruat mai mulţi analfabeţi în cursul iernei viitoare.*

Vă rugăm să daţi şi dvoastră din averea despărţământului mai multe premii, ca să îndemnaţi şi prin acest mijloc ţinerea cursurilor de analfabeţi. Aţi putea solicita ajutoare şi dela băncile de pe teritorul despărţământului dvoastră. Invitându-vă să binevoiţi a aduce cestiunea ţinerii acestor cursuri în una din şedinţele mai apropiate ale comitetului cercual şi să ne comunicaţi dispoziţiile ce le-aţi luat, vă rugăm să primiţi asigurarea deosebitei noastre stime.

Sibiiu, 26 Octomvrie 1908.

Prezidiul Asociaţiunii:
Iosif Sterca Şuluţu,

Mulţămită publică.

Subscrişii ne simţim plăcut îndatoraţi a aduce şi pe calea aceasta mulţumită adâncă tuturor domnilor, cari din incidentul primei reprezentaţiuni teatrale a comitetului filial braşovean la Cohalm, au contribuit în vr'un fel oarecare la reuşita acestei manifestatiuni culturale.

Mulţumim înainte de toate acelor stimaţi domni din jurul Cohalmului, cari în ciuda vremii din samă afară nefavorabilă, s'au prezentat totuşi în Cohalm la reprezentaţiunea noastră, dovedind prin aceasta că înţeleg rostul înjghebărilor noastre culturale şi ţin să-le sprijinească cu orice preţ.

Ne simţim datori a mai mulţumi d-lor George Fuciu, comptabil al »Economiei«, Virgil Mircea candidat de advocat şi Ioan Iosif, practicant la »Economia«, pentru sprijinul preţios ce ni l'au oferit.

Se cade apoi să înşirăm numele tuturor persoanelor, cari au suprasolvit din acest prilej, ca semn al dragostei lor pentru cauzele noastre culturale. Iată numele D-lor:

Domnul Moise Ionescu, învăţ. Cohalm 20 fil., d-l Ioan Drăghici, inv. Paloş, d-l H Lang, neguţător, Cohalm, d-l I. Macşai, funcţ. Cohalm, d-l Ş Zahanens hy, dir. şcol. Cohalm, d-l Zacheiu Borcoman, înv. Cohalm, toţi câte 40 fil., d-l Ion Buzea cassar »Economia« 50 fil., d-l Ioan Iosif practicant »Economia« 60 fil., d-l Ion Săracu, proprietar Cohalm, d-l George Macan, învăţ. Cohalm, d-l N. Hirschhorn comerc. Cohalm, d-l Vasile Oprea, meseriaş, Cohalm, d-l Alb. Szarka, oficiant Cohalm, d-l Ion Ţenghea comerc. Cohalm d-l Dr. Hans Weprich, cand. adv. Cohalm toţi câte 1 cor., d-l Şofron Roşca paroh, Ungra, d-l George Taflan, notar Crihalma, d-l Iuliu Mederuş farm. Cohalm, d-l Titu V. Gheaja protopop Cohalm, d-l Dr. Carl Falk, advocat Cohalm, d-l Virgil Mircea, cand. de advocat Cohalm, toţi câte 2 cor., d-l Ieronim Buzea, paroh Ştena, d-l Ion Bercan paroh Cohalm, toţi câte 3 cor., d-l Emil Gheaja, paroh Paloş, d-l Ion Brotea, paroh Mateiaş toţi câte 5 cor.

Drept încheiere, aducem în numele întregului »comitet filial« viile noastre mulţumiri domnului Dr. George Drimba şi prea amabilei d-sale soţii, cari ne-au primit şi găzduit cum nu se poate mai bine în ospitala d-lor casă, iar în pauza au avut pe toţi delegaţii din nou ca oaspeţi, la o masă bogată, unde am petrecut în cea mai plăcută dispoziţiune.

Pentru »comitetul filial« braşovean:

Dr. M. Dan, casier. *Dr. Alexandru Bogdan*, preşedinte.

Din viaţa ţărănească.

De Grigorie N. Coatu.

— Urmare. —

II.

— Fiind-că în istorisirea d-tale Răşcane s'a văzut cât de mult preţueşte economia în gospodăria omului, acuma am să-ţi istorisesc şi eu ceva, spre a se vedea că mai sunt şi alte rele cari duc pe sătenii noştri la sărăcie şi la mizerie.

Unde-i puţină învăţătura acolo locuitorii au mintea mărginită, judecata şi priceperea slabă, căci, trebue să ştii: »Nu orfanul lipsit de tată şi de mamă e sărac, ci omul lipsit de învăţătură«.

Omul învăţat şi cu minte ascuţită nici odată nu va duce grija că o să ajungă peritor de foame. N'o nimereşte cu una, s'apucă de alta şi trebue să isbutească. Nu vedeţi străinii!? Vin în ţară la noi săraci lipiţi pământului şi în câţi-va ani cu meseria care o ştiu sau cu negoţul, se fac boeri! Noi nu trebue să credem nui mai în lucrarea pământului şi creşterea vitelor, ci trebue să ne mai gândim şi la alte mijloace de traiu; sunt meseriile şi negoţul cari stau în mânile străinilor. Pe mulţi dintre ai d-voastră, i-am auzit mai în totdeauna că lipsa de pământ îi face să trăiască în sărăcie şi să dorească moartea în ori-ce moment. Foarte prost zic aceia. La noi în ţară pământ este foarte mult; ne lipseşte însă priceperea şi chibzuiala la treabă; fiind-că n'avem învăţătură de ajuns, de aceia ne pare traiul greu. Am văzut oameni cu pământ mult şi trăesc foarte rău şi am văzut pe alţii cu pământ mai puţin, ba aceia să n'aibă chiar de loc şi cu toate acestea trăesc mult mai bine. Acel care n'are pământ are braţele cari sunt tot aşa de scumpe, ba poate şi mai scumpe ca pământul. Pământul nelucrat bine nu-i de nici un folos. Şi apoi numai lipsă de pământ nu-i în ţara noastră. Dacă n'avem noi ţăranii, găsim cât ne trebue la boeri. Boerii nu pot fără noi şi nici noi nu putem fără ei, că dacă noi avem nevoie de pământul lor, ei au tot aşa mare nevoie de braţele noastre. Şi când între ţărani şi boeri vor fi strânse legături, treburile vor merge bine, întocmai ca o gospodărie unde bărbatul se înţelege şi se împacă bine cu nevasta.

Iată însă care-i răul cel mare! Cei mai mulţi boeri proprietari nu-şi cultivă singuri moşiile, ci le închiriază pe la arendaşi, fie Români, fie străini. Arendaşii caută foloase mari ca să se înbogăţească şi de aceia, mai ales străinii, folosindu-se de lipsa noastră de pricepere şi de apucăturile rele ce unii aţi luat umblând după mode şi după lux, vă speculă cum vroesc. Pe lângă specula ce fac cu voi, în câţi-va ani strică şi părăduesc şi moşiile, cari mai pe urmă chiar în anii cei mai buni, nu produc aproape nimic. Cred că ai văzut în ce stare ajunsese moşia noastră Banca, în timpul când o ţinea Grecul Ipiriche?... Arată ca vai de ea şi numai râpi şi şanţuri o făcuse. Trei ani s'a muncit noul arendaş d-l Vasile Ionescu, care plăcându-i gospodaria şi învăţând în şcoala de agricultură cum trebuie să se facă o plugărie bună, abea, abea, a adus-o în starea în care să găseşte. De ce acuma se face bună şi frumoasă sămânătura?.. Iată dar, o cauză pentru care multe moşii sunt stricate şi mulţi dintre d-voastră cari aveţi nenorocul să fiţi pe ast-fel de moşii, înduraţi lipsa... Acolo unde proprietarul îşi cultivă singur moşia şi unde ştie că toată viaţa o va duce-o cu sătenii de pe moşia lui, lucrurile merg cu totul alt-fel. Am văzut cu ochii mei, cum într'un sat, ţăranii plângeau pe mormântul boeriului, pomenindu-i bunătatea.

Dacă pe ici-colea se găseşte câte un boer răutăcios care nu-şi cunoaşte interesul, nu însemnează că toţi sunt răi şi să ducem ură şi duşmănie. Boerii stăpânesc pământul cu regulă şi cu socoteală. Unii l'au cumpărat cu bani; alţii îl au moştenire de la părinţi, întocmai cum avem şi noi, deosebire numai că dânşii au în mult şi noi în puţin. Va place că acei care aveţi pământ mai mult să-l daţi pe de geaba celor ce n'au?...

— Nu ne place!

Prin urmare nici n'ar trebui să ne gândim că s'ar putea lua pământurile boereşti aşa fără nici o regulă şi nici nu l'ar putea sili pe cineva să-şi vânză averea fără voie.

Cu învoială, cu tocmeală şi cu bani gata da!... Să avem răbdare, să ne întărim banca populară şi la ori-ce întâmplare să fim gata, că nimenea după ce moare nu-şi ia averile cu dânsul. Se ştie că râurile şi mările după o vreme îşi schimbă mersul în altă parte. Unde mai puneţi că producţiunile de pe proprietăţile mari fac falǎ în străinătate produselor ţării noastre! Că boerii având capitaluri mari pot face culturi sistematice şi deci pot scoate calităţi bune cari au căutare în străinătate. Insă cum ţi-am mai spus, avem puţini boeri cu dragoste de ţară şi de neam şi de aceea moşiile celor mai mulţi le vedem pe mânile Iudelor care ne sug ca lipitorile. Iţi spuneam că luxul şi fudulia ne duce la peire. Ascultă să-ţi spun lucruri văzute chiar de mine.

(Va urma.)

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta. 12 Nov. In şedinţa de eri a dietei primministrul *Wekerle* a prezentat proiectul de lege privitor la *anexarea Bosniei şi Herţegovinei* şi a propus transpunerea acestui proiect unei comisiuni speciale de 21 de membri. S'a primit. Dep. *Hoitsy* a prezentat raportul comisiunei financiare privitor la budgetul pro 1909. Dep. *Rakovsky* a interpelat pe primministrul în cestiunea atitudinei provocatoare a Sârbiei şi l'a întrebat dacă are cunoştinţă de *înarmările Sârbiei* şi dacă nu crede de bine, de a atrage serios atenţiunea Sârbiei, că, în cazul că nu va înceta cu înarmările, statul se va vedea constrâns să ia măsuri energice, pentru cari va răspunde numai Sêrbia. Interpelantul s'a ocupat şi cu atitudinea Rusiei faţă de Sêrbia. *Wekerle* a răspuns că faţă de evenimentele din Balcani statul stă pregătit şi că s'a atras Sârbiei în mod binevoitor atenţiunea asupra celor ce se petrec în interiorul ţării. Dieta a luat la cunoştinţă răspunsul ministrului.

Budapesta. 12 Nov. Clubul naţionalist dietai a ţinut eri după amiazi o consfătuire. După o desbatere mai lungă s'a decis a combate cu toată hotărârea proiectele ministrului Andrassy. — Tot eri s'a întrunit comisiunea de imunitate, care a hotărât ca dep. socialist *Pető* să ceară dietei scuze pentru întreruperile făcute în decursul vorbirei lui Andrassy.

Fiume, 12 Octomvrie. Partidul socialist a proclamat *greva generală*, protestând contra votului plural. Toate usinele au încetat lucrul.

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“ se poate comanda direct sau prin librării cu preţul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria şi 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România şi străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediţiei jubilare, a „Gazetei“ *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariştilor români din Transilvania şi Ungaria.*

MULTE ŞI DE TOATE.

O păcăleală a ţiganilor.

Era într'o primăvară, în Sâmbăta Paştilor. Soarele lumina frumos câmpul înverzit. Pomii îşi legănau uşor ramurile înmugurite de boarea călduţă a unui vânticel.

Intr'o vie câţi-va copii, ce păşteau vacile pe de lături, se jucau veseli şi înviorați de timpul frumos şi aerul curat şi călduţ dătător de viaţă.

In capătul viei, pe un drum încurcat treceau nişte lăutari cu *strominturile* *) să cânte la o horă de Paşti.

Diavulii **), ce li vine în minte, hai să-i câ'âie... Mai întâi începe unul mai *jurat*, ascuns după un rug şi zice asemămând de tot cântecul cucului:

— Cu-cu!

Ţiganii au început a-şi arunca strominturile şi pălăriile jos, a face cruci şi mătănii de bucurie, că au auzit cucul cântând.

Altul însă, mai cu curaj, strigă mai tare:

— Cu-cu, cârr!

Ţiganii înţelegând păcăleala şi ruşinaţi amarnic de prostia lor şi-au luat repede şi mânioşi *stromenturile* şi pălăriile şi bodogănind şi-au urmat drumul.

Unul însă, mai neîndurat şi mânios la culme, se întoarce către băieţi şi strigă cât îi era gura de mare:

— Hatuţi pliscu în bodaprostea mătii, că repede l'ai m'ai schimbat.

Ce-au râs plodurile până atunci; acu să-i fi văzut!

Din »Ioan Creangă«.

*

Credinţe din popor.

1) Când plesneşte pielea la unghii, fă cruce cu acul, că-ţi trece.

2) Când îi vremea rea şi vânt, să nu pui cloşte că nu es pui.

3) Când se naşte copilul să se învălească cu ceva de-a tată-său, ca să-i fie drag; de-l va înveli în ismene, îi urât de de tată-su.

4) La jidan să mănânci da să nu dormi; la arman să dormi, da să nu mănânci, că te spurcă.

5) Când se iau rude în căsătorie, nu merge bine treaba.

6) Oţet nu se vinde noaptea, că se strică.

7) Oţetul nu se gustă cu gura, ci cu lingura, că pierde puterea.

8) Ca oţetul ori borşul să fie acru, când umbli la el să torni puţin pe foc.

Cărţi noi

Cărţi nouă sosite la »Librăria Gazetei«

Din colecţiunea C. Sfetea au sosit 4 numeri.

No. 1 Alexandri »Despot-Vodă« 1 cor. 10 porto.

No. 2 Mihail Eminescu »Proza« 1 cor. 10 porto.

No. 3 C. Negruzzi »Poezii şi Teatru« 1 cor. 10 porto.

No. 4 Ioan Săndulescu »Poezia lirică« 2 cor. 10 porto.

*) Instrumentele de cântat.
**) Se zice astfel copiilor neastâmpăraţi.

Bibliografie.

Din »Biblioteca românească enciclopedică Socec« a apărut:

d *No. 1.* Em. Gârleanu 1877 Schițe in războiu 30 bani.

No. 2. Al. Odobescu »Poeziile Văcăreștilor" 30 bani.

No. 3. Alarcon »Morărița" trad. de N. Basilescu 30 bani.

No. 4. Ion Dragoslav „Facerea Lumii" 30 bani.

No. 5. Corneliu Moldovan »Poezii« 30 bani.

No. 6. »Antigona lui Sofocle« trad. de Mihail Dragomirescu 30 bani.

No. 7. Halima „O mie și una de nopți" 30 bani.

No. 8. Cehov »Nuvele alese« trad. din rusește de Dunăreanu, 30 bani.

No. 9—10. »Povestirile lui Mihail Eminescu cu studii literare de M. Dragomirescu 55 bani.

No. 11—12. Alphonse Daudet »Nevestele artiștilor« trad. de Em. Gârleanu 55 bani.

No. 13 François Coppée „Pentru Sceptru" tradusă de D. Nanu și G. Orleanu 30 bani.

No. 14. „Teatru școlar pentru băeți" local din fran. de D-na Eufrosina I Adam 30 bani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu

Redactor respons.: Victor Branisce

Dr. STERIE N. CIURCU.

VIII Kochgasse Nr. 29 — Viena

Consultațiuni

cu celebritățile medicale, cu specialiștii de la facultatea de medicină din Viena.

Telefon nr. 17065.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătător la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. **E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebue să fie cine-va căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a desfă nui aceste necazuri ori și cui, ci trebue să ne adresăm unui ast-fel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea a upra vieței sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.**

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi ut. 10)**, unde pe lâ gă discrețiunea mai strictă primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieței sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i se eliberéză de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de zile repede și radical **cu metodul său propriu de vindecare**, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de țeve bășică, nervi și șira spinării, începutul și de confusie a minței, urmările onaniei ale sifilisului, erecțiunile de paimă, slăbirea puterei bărbătești (impotența), vătămăturil, boalele de sânge, de piele și toate boalele a ganelor sexuale femeești.* Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. In ceea-ce privește cura depărtarea nu este piedică, căci dacă ci-e va, din ori-ce cauză n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns) **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei epistolele se rid. ori la dorința se retrimit fie chiar. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a m. până la 5 óre p. m., (Duminecă până la 12 óre a. m.)

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital pes ialist, Budapesta, VII, Rákóczi-út 10.

KISS KÁROLY ÉS TÁRSA 1.000.000

COLOSAL este norocul la KISS!

KISS KÁROLY ÉS TÁRSA 1.000.000

Cu stăruință, activitate, invenții, economie, aduni bani în timp îndelungat, dar a te îmbogăți curând, pe neașteptate, este posibil numai cu noroc la câștiguri mari. De aceea cumpără cei mai mulți oameni losuri, căci cu aceasta **au speranță** a se îmbogăți iute.

Cu deosebire sunt losurile loteriei de clase r. u. căutate, căci din 125,000 mii de losuri care se pune în vânzare 62,500 losuri câștigă, prin urmare tot al **doilea los câștigă** necondiționat. **Șansele de câștig sunt unice în felul lor**, nu există plan de loterie mai solid și favorabil.

Atât emisiunea cât și tragerea losurilor urmează sub controla stăpânirei r. u. și din cauza aceasta publicul **are toată confiența** în losurile de clasă.

Norocul este necalculabil. Dela întâmplare atârnă norocul multor oameni. In viața ori cui sunt momente, în care se poate noroci, de aceea să-și cerce norocul cu numărul care s'află lângă **numele** propriu sau la numele unei persoane iubite, care posibil la tragerea viitoare va eși cu câștig mai mare.

Lista

câștigurilor celor mai mari din 62500 losuri ale loteriei XXIII de clasă reg. ung. ce se vor trage în 6 luni din totalul de losuri 125 000 sunt:

Câștigul cel mai mare este

1,000.000 Cor.

(UN MILION COROANE.)

		Coroane
1	Premiu	600000
1	Câștig	400000
1	„	200000
2	„	100000
2	„	90000
2	„	80000
2	„	70000
2	„	60000
1	„	50000
3	„	40000
3	„	30000
6	„	20000
9	„	20000
13	„	15000
44	„	10000
61	„	5000
22	„	3000
475	„	2000
961	„	1000
1635	„	500
165	„	300
39675	„	C(
5325	„	170
5325	„	130
8765	„	100, 80, 40
62500	câștiguri și premii	Coroane.

Cercați-vă norocul la noi, pentrucă MARE e norocul lui KISS!

Karl Kiss & Co.

Bancă, societate pe acții. Colectori principali a loteriei de clase priv. r. u.

Birou central: **IV. Kossuth Lajos-utcza 13.**

FILIALE: Rakoczi ut 55. FILIALE: Erzsébet körut 22

CUM TE CHIAMĂ?

Numerii aceștia se capătă numai la noi!

Adela 60142	Costi (8015	Ferdin. 48152	Izidor 53:82	Manuilă34078	Roland 82122
A'olf 96085	Clemen22222	Francisc94244	I a 67672	Marcel 8186	Rozalia 91902
Adorian447?9	Clarisa 9(779	Floare 8393	Jacob 4957	Margita92600	Rozica 8544
Adrian1(545	Cezar 3365	Florian 68007	Janca 10496	Maria 105994	Rudolf 57734
Agnes 83377	Cecila 119440	Florița 10760	Jancu 29153	Mariora 51234	Solomo 13692
August 22195	Carola 21393	Fodor 102251	Jenea 37794	Marcu 13625	Sofia 107473
Arcadiu 8169	Camila 94-13	Francisca2329	Justina 48143	Mariuța 8228	Samuel 34079
Alexiu 57514	Barbora67617	Frida 29441	Jonaș 53287	Martin 21375	Sandru 27983
Alois 73360	Brencza 4977	Fridric 51228	Joniță 64234	Matei 91094	Sarolta 48151
Albert 9 707	Dănilă 93342	Filip 13645	Josif 92583	Malvin100968	Sebistin94244
Alfons102204	David 21374	Gabor 5204	Judita 75008	Matilda 8532	Simion 8398
Alfred 23815	Dumitu 67336	Gabriel 74126	Julia 20184	Mocive 12707	Stefania68007
Alice 79330	Demian20046	Gașpar 90801	Juliana 91095	Melinda90799	Stanisla 90769
Amalia 9804	Dăian 106184	Gidion106157	Kalman106000	Mihuț 108045	Sirena 102251
Ambro 54793	Desidei 21352	Geți 32076	Kamil 39570	Miti 8399	Sidonia 2329
Andor 94933	Domn c67326	Grigori 54404	Karolina 8223	Mihail 13028	Sandea 29441
Andrei106 48	Dora 53395	Geza 23147	Karol 22154	Miclea 21636	Tămaș 51228
Ana 39499	Dorota 92576	Gida 94989	Kazmer 93327	Micșa 94984	Toma 13645
Antonu21052	Dimitriu 8545	Gizela 8205	Katali 102539	Milan 119167	Teofil 5204
Antonia90847	Dinu 58579	Ganea 108024	Klemen51178	Maurici 50562	Teodor 74126
Aurora 13662	Eberard 91314	Gustav 95330	Klara 29463	Niță 95339	Terezia 90801
Armin 78258	Edita 106164	Gerasim58136	Klotild 95025	Nador 108054	Terca 106157
Arnold 91937	Emunl 51230	Guido 20181	Konrad 8379	Natali 110198	Tiamer 32'66
Aron 4417	Eduard 22222	George 51221	Korneli 13643	Nerva 8313	Tiberiu 54404
Arpad 119449	Elena 90757	Gavril 119427	Kornel 20554	Neli 53395	Titus 23147
Artur 22289	Elemer 8354	Genadie39594	Kristof 90825	Nestor 92576	Tr tean 94983
Atila 73367	Eleonora60094	Gerguța27186	Kristin107497	Neti 8545	Tobias 8205
Agusta 9421(	Eliade 4556-	Hedvig 12710	Ludovic 45594	Nina 585?9	Todor 108024
Aurel 92491	Ela 102232	Helena 91089	Ladislau 8194	Olga 91314	Ulric 95330
Aurelia2 358	Elvira 50565	Henric 32069	Lazar 67617	Olivea 106.64	Urban 58136
Balaș 13662	Eliza 39579	Herman45558	Lenard 21637	Orban 51230	Valentir 20181
Balint 16196	Emanil 9492	Hermin 78322	Lenca 93388	Ofelia 22222	Valeria 51221
Bandi 64617	Emil 20176	Horia 22443	Leo 1081 5	Otila 90758	Vencel119427
Barnabas 616	Emilia 13024	Horat 3369	Laura 8383	Oto 83:4	Vendel 39594
Beatrix 94923	Erna 67667	Ibida 105876	Leontin 19119	Onoriu 60094	Verona 27186
Bela 51200	Ecaterina3365	Ida 93674	Leonora48131	Paul 45568	Veronici12710
Benga 34291	Erna 29461	Ignatie 96778	Lidia 94241	Paula 102232	Victor 91089
Bena. 94227	Ernesti 96831	Ican 67657	Lina 22 57	Petru 50565	Victoria32069
Bernat 21075	Eman 119440	Ile 8'39	Livia 5213	Plutina 39579	Vilma 45'58
Berta 10?041	Ervin 51250	Ilina 22142	Lorant 78243	Petrian 94920	Vilhelm78222
Bertan 20050	Elisavet23722	Ileana 13263	Leopold90826	Pantelie20176	Vince 22443
Bertold 4204	Etel 919(2	Ilimie 73?48	Laurențiu2319	Rachel 13034	Walter 3360
Blanca 13028	Eugenia 8544	Irina 32072	Lucia 92456	Rafael 67667	Wlad 105976
Bodorel73348	Eva 57734	Irma 91209	Ludia 118100	Regina 3365	Zoltan 93674
Boldijar 8381	Fabian 13792	Ioan 50731	Lucaci 21564	Renea 29464	Zeno 46789
Bosbul 55?25	Fani 107473	Iogovai 2312	Ludvig 7484	Rez 96831	Zosim 67657
Cristian39579	Felicia 34079	Ivor 68015	Luiza 66924	Ricard 119440	Zora 8139
Cornei 57?27	Felix 27083	Izabela 73120	Magda 90795	Robert 51250	Zima 22442

Ne rugăm a comanda de cu vreme ca numerii cei voiți să nu fie vânduți.

Prețurile losurilor clasei I.:

a 8-a parte C. 2·50
a 4-a parte „ 5·—
o jumătate „ 6·—
întreg „ 12·—

Tragerea:

în 19 și 21 Noemvrie.

Tăiați acest cupon și trimiteți-l nouă:

ȚEDULA DE COMANDĂ.

Cassa de bancă KARL KISS & Co., A. Ges.

Budapesta IV. Kossuth Lajos-u. 13.

Ne rugăm a ne trimite .... los clasă 1 a XXIII loterie, și a planului oficios.

Prețul de K .... trimit în marci poștale. „ cu mandat poștal. luați-l cu rambursă.

Adresa exactă: Numele .... Locuința, Str. și Nr. casei .... Posta ultimă (com. t.) ....

Conscripția virilișștilor orașului Brassó pe a. 1909

A) Membrii ordinari.

	Dare		
	Cor.	b.	
1. Carol Czell, proprietar de fabrică de spirt și de berărie . Brassó	29069	22	dip. de apotec.
2. Dr. Wilh. Czell „	24083	56	M. in cam. com.
3. Martin Kopony, fabr. de hârtie „	20578	66	„ „ „
4. Adolf Hesshaimer, com. de băc. „	7602	60	„ „ „
5. Dr. K. Flechtenmacher, medic „	5605	42	medic
6. Institut. gen. de pens. brașoveană lipscan . . . . „	5596	80	
7. Emanuil Mayer, ... „	5198	14	M. in cam. com.
8. Dr. Aug. Fabricius, director al spitalului de ochi . . . . „	4502	06	
9. Cassa de păstrare gen. braș v. „	4482	67	
10. Mih. Fleischer, fabricant de salam „	4330	32	M. în cam. com.
11. Alex. Diechsler, proprietar de fabrică de gaz . . . . . „	3818	50	
12. Hans Schiel, proprietar de fabrică de mașini și de turnat fier „	3802	80	M. în cam. com.
13. Iacob R. Adler, com. de haine „	3753	84	
14. Spitalul ev. p. fem. sărace A. B. „	3739	83	
15 Wilh. Scherg, fabric. de postav „	3440	50	M. în cam. com.
16. Kenyeres K., fabric. de liqueruri „	3351	25	
17. Comuna bis. ev. A. B. . . . . „	3314	16	
18. Verzar Istvan, comerciant „	3198	20	„ „ „
19. Victor de Maurer, privatier, „	2839	71	
20. Leopold Adler, propr. de case „	2601	22	
21. Iosephine v. Trauschenfels, proprietărcasă de casă . . . „	2544	05	
22. Samuel Klein, comers. de lemne, „	2518	79	
23. Ludwig Miess, com. de pielărie „	2508	30	M. in cam com.
24. Henrich Aronsohn, espediteur „	2507	94	„ „ „
25. Iosif Pușcariu, advocat, „	2462	62	advocat.
26. Emil Jekelius, farmacist . . „	2460	20	farmacist.
27. Friedr. Scherg iun. com. de pelărie „	2448	66	M. in cam. com.
28. G. B. Popp, proprietar de case „	2431	46	
29. Dr. Adolf Mandel, advocat, „	2408	58	advocat.
30. Christian Kertsch, inginer orăș. „	2223	84	inginer.
31. Fundațiunea Petru Zeides, popr. „	2218	79	
32. Fundațiunea Eduard Böhlert „	2210	61	
33. Heinrich Hiemesch, fabr. salam „	2175	16	
34. Victor Roth, farmacist „	2158	—	farmacist.
35 Karol Adam, advocat „	2110	02	advocat.
36. Iosif Matyas, comers de producte „	2108	28	M. in cam. com
37. Gustav Bömches Boor, com. de fer „	2049	19	
38 Legatul Juga „	2038	80	
39. Dr. Friedrich Iekelius med. orăș. „	2025	30	medic.
40. Julius Römer, profesor, „	2015	38	profesor.
41. I. Săbădeanu, com. de papucărie „	1985	60	M. în cam. com.
42. Carol Baumann, inginer „	1960	—	inginer
43. Fabrica de zăhar din Bod „	1950	51	
44. Eduard Kamner, comers. de fer. „	1928	43	
45. Neculae Dima, fabricant de petrol „	1920	90	
46. Stefan v. Remenyik, propr. de case „	1912	20	
47. Christian Klöss, antrep, de hotel „	1906	14	
48. Martin Tartler, priopr. de case „	1897	30	
49. Julie Gmeiner, prop. de case Berlin	1891	81	
50. Anastas Safrano, fabr. de petrol Brassó	1880	40	
51. Juliu Teutsch, droguist, „	1873	12	dip. de apotec.
52 Dr. Nicolae Mánoiu, advocat, „	1872	12	advocat.
53. Gustav Schiel, predicator, „	1871	74	preot.
54. Magyar általános hitelbank fiokja „	1861	57	
55. Georg Schmutler, fabr. de postav „	1858	05	
56. Emil Porr, com. de lemnărie „	1829	14	M. în cam. com.
57. Dr. Zaharias Iános, dep. diet. adv. „	1794	16	advocat.
58. Șarlotte de Schobeln, „	1762	51	
69. Anton Kassik, com. de producte, „	1756	01	
60. Fondul de studii rom. cat. „	1754	10	
61. Ilie Savu, comers. de băcănie „	1749	70	
62. Vilhelm Schmidts, brutar „	1746	82	M. în cam. com.
63. Wilh. Haluskay, căldărariu „	1744	18	„ „ „
64. Dumitru Căpățină, măcelar „	1734	71	
65. Otto de Roll, agent, „	1730	16	„ „ „
66. Dr. Karl Lurtz, not. pub. reg. „	1724	62	notar.
67. Dr. Arnold Alesius, medic Viena	1685	—	medic.

	Dare		
	Cor	b	
68. Traugott Copony, dep. dietal Brassó	1637	04	M. în cam. com.
69. Erezii după Iosif Mayer „	1636	44	
70. Dr. Franz Herfurt, paroch orăș „	1634	82	paroch.
71. George Savu, com. de băcănie „	1627	19	
72. Friedrich Bachmüller, papucar „	1621	40	M. în cam. com.
73. Alfred Tartler, com. de băcănie „	1619	94	
74. Fundațiunea F. Ridely, „	1615	47	
George Eremias, propr. de casă „	1612	56	
76 Comuna bis. ev. A. B. bartolom. „	1607	02	
77. August Reich, fiscal orăș. „	1597	82	advocat.
78. Franz Stiehler, controlor de cas-ă „ de pensiuni . . . . . . „	1590	74	econom.
79. Georg Scherg, măcelar, „	1539	50	M. în cam. com.
80. Rosa Grünfeld, propr. de casă „	1533	—	
81. Franz Mettner, com. de lemn. „	1523	10	
82. Frantz Witting, macelar, „	1489	14	
83. Ernestine Adler. prop. de casă „	1485	14	
84 Samuel Hellwig, prop. de casă „	1476	18	învĕțător.
85. Dr. Friederich Schwarz, prim. medic orăș. în pens. . . . „	1437	08	medic.
86. Dr. Wilhelm Breckner, adv. „	1435	68	advocat
87. Alfred Seevald, prpr. de moară „	1423	14	
88. Kovács Miklos, vânzător de tabac en gros . . . . . „	1408	—	
89. Erezii după Albert Schmidt „	1407	29	
90. Dr. Friderich Philippi, advocat, „	1396	32	„
91 Franz Palmhert, comersant, „	1390	04	M. în cam. com
92. Comuna bis. gr.-or. din centru oraș.	1380	74	
93. Ios. Meschendörfer, paroch, Sânpetru	1380	70	preot.
94. Hel. Fabricius, prop. de casă Brassó	1376	76	
95. Biserica rom gr. or. a Sf. Nic. „	1364	4	
96. Dr A. Mureșianu, redactor „	1353	34	redactor
97. Eugen Lassel sen, prof. în pens. „	1352	86	prof. pens.
98. Wilh. Paul, fabricant de ciment, „	1338	36	M. în cam. com.
99. Fondul pentru școala poporală romano-catolic . . . . . „	1298	70	
100 Iosif Schreiber, fab. de post. „	1294	65	

B) Membrii de Reservă.

	Cor	b	
1. Wilh. Schreiber, fabr. de post. Brassó	1294	65	
2. Ios. Prentner, com. de producte, „	1183	50	
3. Friedr. Reimesch, invĕțător, „	1281	10	învățător
4. Heinrich Zintz, com. de băcănie „	1263	11	
5 Karl Harth, comers. de băcănie „	1257	54	
6. Simay Gerö, com. de lipscănie „	1232	—	M. în cam. com.
7. Elöpataki Mór, comersant „	1226	42	
8. Arnold Schul, comersant „	1226	42	
9. Ludwig Schmidt, speditor „	1215	28	
10. Reuniunea industrială braș. „	1206	74	
11. Filiala banca Albina „	1204	25	
12. Dr. Ernst Pavelca medic „	1201	—	medic
13. Heinrich Scherg, măcelar, „	1190	55	
14. Wilh. Schmidts advocat, „	1176	80	advocat.
15. Eduard Kugler, farmacist, „	1165	—	farmacist.
16. Comuna bis rom. cath., „	1150	19	
17. Mina Nagelschmidt, băc. măr. „	1146	60	
18. Julius Hornung, farmacist, „	1143	90	„
19. Dr. Ignacz Weiss, advocat, „	1132	22	advocat
20. Erezii d. Friedrich Wallbaum „	1125	92	
21. Ioan Dușoiu, comersant, „	1118	08	M. în cam. com.
22 Julius Müller, proprietar de casă „	1115	80	
23 Stefan Kristofolleti, restaurator „	1107	—	
24. Dr. Vajna Gábór, advocat, „	1106	28	advocat
25. Franz Herming, propr. de case „	1093	34	
26. Eduard Dick, tinichigiu „	1090	48	M. în cam. com.
27. Dr. Hantz Mihaly, med comit. „	1087	50	medic
28. Mihail Teutsch, invățător „	1065	42	învățător
29. Heinrich Zeidner sen. „	1063	79	
30. Dr. Eugen Lassel, predicator „	1059	10	preot.

Această conscripție s'a stabilit în ședința din 3 Octomvrie 1908 cu acel adaus, că corecturile din original s'au făcut în ședință.

Graef, prim notar m. p. **Petru Pop** m. p. **Heinrich Hiemesch** m. p. **Georg Ieremias** m. p. **Friedrich Schiel** m. p.

În fie-care zi se află: **Krenwürstel proaspeți. — Șuncă excelentă. — Costițe de porc**, fierte și nefierte — **Cele mai fine cârnați afumate**,

la

KAMNER & JIRKOFSKY,

fabricanți de cârnățărie, Brașov, Têrgul Inului No. 2.

Spedițiuni cu poșta în fie-care zi.

Publicare de licitațiune.

Pentru vinderea lemnelor, în parte preponderantă fag, de pe un teritoriu de pădure de circa 370 jugăre, ce este situată pe hotarul comunei Buzamező din comitatul Szolnok-Doboka (posta și gara în Nagy-Ilonda) și formează proprietatea fundațiunei Andreiu Frink, se va ținea licitație publ că în Blaj la **15 Decemvre 1908**; la 10 oare înainte de amiazi în cancelaria Administrației centrale cap tulare.

Prețul de strigare este 46000 cor.

Condițiile de licitare se pot vedea în cancelaria Administrației centrale capitulare din Blaj ori la preotul gr. cat Ioan P kol în Buzamező (Buzaș).

Cei ce doresc a licita sunt obligați a depune un vadiu de 4600 cor. în bani gata ori în hârtii de valoare notate la Bursa din Budapesta

Ofertele presentate în scris până la terminul de sus, se vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă aciuderea vadiului amintit și pe lângă declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiile de licitare.

Blaj, în 9 Novembre n. 1908.

Administrația centrală capitulară:
Dr Augustin Bunea,
canonic, administrator.

(398,1—2.)

Casă de închiriat

cu 5 odăi mari foarte spațioase cu două grădini lângă casă, pivnițe foarte mari și sănătoase, trei poduri, șoproane de lemne și bucătărie de vară, mobilate sau nemobilate se poate închiria în ori-ce moment

Dumitru Manu,
Str. Valea-Morilor a. Nr. 23

(3—3.)

De vânzare!

O casă în Sinaia

piața veche Nr. 20.

împreunată cu birt, sau crâșmă, fostă casa D-lui G. Manu. Se vinde din mână liberă, doritorii pot lua informațiuni dela

Dumitru Manu,
Str. Valea Morilor a Nr. 23.

[3—3.]

Zilnic un câștig principal la Gaedicke

a devenit deja o vorbă volantă, că n'a fost zi în decursul tragerii loteriei de clasă din urmă, unde n'ar fi anunțat

Casa de bancă GAEDICKE un câștig principal

Sunt unice succesele noastre norocoase!

Incercați-vă norocul la **Casa de bancă GAEDICKE** și aveți succes sigur.

La tragerea clasei I. în 19 și 21 Noemvrie a XXIII. loteriei de clase

oferim losuri originale

Intregi	Jumătăți	Pătrimi	Optimi	
12.—	6.—	3.—	1·50	Coroane.

Șecuri de poste gratis și franco.

Zilnic un câștig principal la Gaedicke!

Casa de bancă Gaedicke Budapest Kossuth Lajos-utca 11

Zilnic un câștig principal la Gaedicke!

Se caută o proprietate.

O casă cu crâșmă și cu prăvălie pentru de a o cumpăra, fie la oraș sau în comună.

Informațiuni se pot lua dela Administrațiunea acestui ziar.

(2—3.)

Vițe nobilitate

liferează cu garanție, asortiment bogat de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima Pepinerie cu vițe nobilitate de pe Târnava.

Proprietar: **Fr. CASPARI,**
Mediaș Nr. 24 (A deal).

Cereți Catalogul prețurilor!

Catalogul conține s risori de recunoștință din toate părțile țerei. Proprietarii de vii, înainte de a comand își pot câștiga siguranța verbal sau prin scris la persoane cunoscute, despre soliditatea firmei de sus. [351,8-31.]

să se adreseze cine dorește a cumpăra

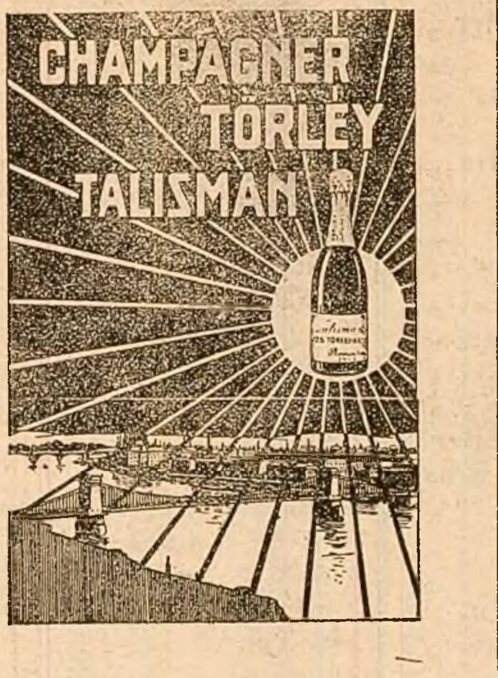
Pomi Roditori Altoiți,

de calitatea I., arbori de promenadă, tufe de ornament, acăți, gledicii, coniferi ș. a., precum și

Viță de vie altoită,

viță de vie europeană și americană cu și fără rădăcini.

Catalogo trimit gratuit și franco.

ANUNCIURI

(inserțiuni și recl.)

sunt a se adresa subscrisei administrațiuni. In casul publicării unui anunciu mai mult ce odată se face scădământ, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Admi istr. „Gazetei Trans."

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei"

se pot face ori și când pe timp mai indelungat sau lunare.

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

din Sibiiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),

asigurează în cele mai avantagioase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte producte economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru casul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de studii de zestre, rente pe vieața întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	Capital asigurat asupra vieții:
95,816.412 cor.	**9,382.454 coroane.**

Dela întemeiare institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii 4,484,278·83 c., pt. capitale asig. pe vieață 4,028,113·12 c.

Oferte și informațiuni se pot primi dela: **Direcțiunea în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 etajiul I. curtea I**, și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj, și Oradea-mare precum și de a subagenții din toate comunele mai mari.

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalații de gaz și telefoane,

BRAȘOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Brașov pentru ori și ce lucrare de **instalațiuni, canalisări** și **apaducte, closete, trenajații, pivnițe**, cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (îmblători), conform planului de canalisare și al statutului orășănesc.

In curs de **14** ani de când lucrez în Brașov ori și ce lucrare mi s'a încredințat am executat spre mulțumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în branșa mea.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.